

BOSNA I HERCEGOVINA
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

Several stylized gears of various sizes are scattered across the page, rendered in a light orange color with a hatched texture. They are positioned around the central text, with some overlapping it.

AKCIJSKI PLAN ZA DJECU

Bosne i Hercegovine

2015 – 2018

lipanj, 2015. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

AKCIJSKI PLAN ZA DJECU Bosne i Hercegovine

2015 – 2018

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 9. sjednici održanoj 2. lipnja 2015. godine, donijelo je Odluku o usvajanju Akcijskog plana za djecu Bosne i Hercegovine 2015–2018. godine

lipanj, 2015. godine

SADRŽAJ

I UVODNA RAZMATRANJA	3
II METODOLOGIJA IZRADE	7
III Ocjena realizacije Akcijskog plana za djecu BiH (2011–2014)	8
IV Ocjena stanja u području zaštite ljudskih prava djeteta u BiH	9
V OPĆI I SPECIFIČNI CILJEVI AKCIJSKOG PLANA	10
VI SPECIFIČNI CILJEVI I MJERE	11
A) Opće mjere implementacije	11
B) Opća načela	27
C) Građanska prava i slobode	34
D) Nasilje nad djecom	36
E) Obiteljsko okruženje i alternativno zbrinjavanje	41
F) Invalidnost, temeljna zdravstvena zaštita, socijalna skrb i dobrobit	49
G) Obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti	57
H) Mjere posebne zaštite	62
Prilog broj 1. Članovi Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine	73

I UVODNA RAZMATRANJA

UN-ova Konvencija o pravima djeteta sadržana je u Aneksu I Dejtonskog mirovnog sporazuma i, kao ostale konvencije koje je BiH ratificirala, ima prioritet u primjeni u odnosu na domaće zakonodavstvo¹, s obzirom da ima snagu ustavne norme.

Osim toga, Bosna i Hercegovina je postala potpisnica dva fakultativna protokola, uz Konvenciju o pravima djeteta, i to: Fakultativnog protokola o uključivanju djece u oružane sukobe i Fakultativnog protokola o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji iz 2000. godine, a potpisala je i Milenijsku deklaraciju.

Bosna i Hercegovina je u 2012. godini završila postupak pristupanja sljedećim konvencijama:

1. Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualne zloporabe;
2. Konvencija Vijeća Europe o kontaktu koji se tiče djece;
3. Konvencija (Haška) o međunarodnom ostvarivanju prava za izdržavanje djeteta i drugim oblicima izdržavanja obitelji.

Predsjedništvo BiH je na svojoj 24. redovitoj sjednici, održanoj 25. lipnja 2012. godine, donijelo odluku o ratifikaciji tri gore navedene konvencije („Službeni glasnik BiH/Međunarodni ugovori”, broj 11/12).

Prve dvije konvencije su u Bosni i Hercegovini stupile na snagu 1. ožujka 2013. godine, a treća je stupila na snagu 2. veljače 2013. godine.

U narednom razdoblju Bosna i Hercegovina bi trebala pristupiti procesu potpisivanja i ratifikacije Fakultativnog protokola o komunikacijskim procedurama uz UN-ovu Konvenciju o pravima djeteta.

Inicijalno izvješće o implementaciji Konvencije o pravima djeteta prezentirano je Odboru za prava djeteta u svibnju 2005. godine, nakon čega su uslijedile preporuke Odbora, a radi njihove implementacije Vijeće za djecu pokrenulo je mnoge aktivnosti.

Kombinirano drugo, treće i četvrto periodično izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije o pravima djeteta dostavljeno je nadležnom odboru u veljači 2010. godine. (Prezentacija tog izvješća pred Odborom održana je 19. rujna 2012, nakon čega je nadležni odbor dostavio preporuke Bosni i Hercegovini). Vijeće ministara BiH je (2013) preporuke Odbora uputilo vladama entiteta, Distrikta i županija na nadležno postupanje.

Izvješće Bosne i Hercegovine o implementaciji Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji i Prvo izvješće na temelju članka 8. stavak 1. Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u oružane sukobe dostavljeni su nadležnom odboru u srpnju 2008. godine, a prezentirani su 16. rujna 2010. godine. Preporuke Odbora dostavljene su Bosni i Hercegovini i ugrađene u Akcijski plan za djecu Bosne i Hercegovine (2011–2014).

Izvješća o provedbi Konvencije o pravima djeteta i njezina dva fakultativna protokola, kao i provedbi preporuka, Bosna i Hercegovina je dužna dostavljati Odboru za prava djeteta svake pete godine.

Sukladno ratificiranoj Konvenciji Vijeća Europe, u prvoj polovini 2014, na temelju upitnika koje je pripremio Odbor, urađeno je izvješće o njezinoj implementaciji (usvojeno na 95. sjednici Vijeća ministara, održanoj 20. svibnja 2014. godine) i dostavljeno Lanzarote odboru.

Da bi Konvencija o pravima djeteta (BiH preuzela sukcesijom 1993. godine) bila primijenjena, te UN-ovi Milenijski razvojni ciljevi bili ispunjeni, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u srpnju 2002. godine) usvojilo je Akcijski plan za djecu BiH za 2002–2010. godinu čiji je cilj bio jačanje položaja djece u BiH.

¹ BiH spada u red monističkih država koje mogu izravno primjenjivati u praksi Konvenciju (CRC).

U svrhu ostvarivanja ciljeva Akcijskog plana za djecu BiH (2002–2010), ukazano je na pojedina područja koja su od osobite važnosti za jačanje položaja djece u BiH, kao i prioritete za zaštitu djece: ekonomski razvoj, pravosuđe i reforma zakona, djeca u dodiru sa zakonom, zdravlje, obrazovanje, socijalna skrb, zaštita djece od mina i drugi oblici zaštite djece.

O provedbi Akcijskog plana sačinjeno je Izvješće koje je Vijeće ministara BiH usvojilo na 154. sjednici, održanoj 29. lipnja 2011. godine.

Kao nastavak već poduzimanih aktivnosti, Vijeće ministara BiH (na 155. sjednici održanoj 13. srpnja 2011. godine) usvojilo je Akcijski plan za djecu BiH za 2011–2014. godinu (u daljnjem tekstu: Akcijski plan).

Opći cilj Akcijskog plana bio je definiranje prioriternih ciljeva i mjera koje je nužno poduzeti u razdoblju 2011–2014. godine kako bi se stvorili što povoljniji uvjeti za život djece i obitelji, njihovo zdravo psihofizičko odrastanje i uključivanje u društvo i participaciju u odlučivanju, a u najboljem interesu djece.

O provedbi Akcijskog plana sačinjeno je Izvješće za razdoblje od srpnja 2011. godine do ožujka 2013. godine (usvojeno na 62. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 3. rujna 2013).

Članovi Vijeća za djecu BiH, sukladno svojim nadležnostima, dostavili su potrebne informacije o provedbi posebnih ciljeva i mjera utvrđenih u Akcijskom planu za razdoblje od ožujka 2013. godine do rujna 2014. godine.

Na temelju Prvog izvješća i informacija dobivenih u nastavku provedbe Akcijskog plana, sačinjeno je iscrpno Izvješće o provedbi Akcijskog plana za 2011–2014. s ocjenom stupnja u kojoj je svaka pojedinačna mjera provedena.

Analitičko izvješće o provedbi Akcijskog plana (2011–2014), koje je urađeno na bazi stupnja provedenih mjera gore navedenog izvješća, usvojeno je na 117. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 12. siječnja 2015. godine.

Temelj za izradu ovog trećeg Akcijskog plana za djecu BiH za 2015–2018. godinu (u daljnjem tekstu: Akcijski plan) posebno su utvrđene preporuke Odbora za prava djeteta, te aktivnosti u kojima su postignuti najlošiji rezultati u provedbi mjera prethodnog Akcijskog plana. Pored navedenog, uzeti su u obzir dokumenti relevantnih UN-ovih i europskih međunarodnih tijela, koji se odnose na zaštitu prava djeteta i njihovih obitelji.

Uzimajući u obzir veoma rascjepkani administrativni sustav u BiH, ovaj Akcijski plan, kao i prethodni, zagovara multidisciplinarni pristup i uključivanje svih potencijala društva u razvijanje dobro promišljene akcije kojom bi se unaprijedili uvjeti življenja u interesu razvitka djeteta, što je preduvjet za jačanje položaja djeteta u Bosni i Hercegovini.

II METODOLOGIJA IZRADE

Metodologija izrade Akcijskog plana prilagođena je zadatku da se osigura ostvarivanje prava djeteta u BiH sukladno preuzetim međunarodnim obvezama, prvenstveno Konvencijom o pravima djeteta i posebno utvrđenim preporukama Odbora za prava djeteta.

Pored Konvencije o pravima djeteta, uzeti su u obzir dokumenti relevantnih UN-ovih i europskih međunarodnih tijela, koji se odnose na zaštitu prava djeteta i njihovih obitelji.

Metodološki pristup izradi Akcijskog plana temelji se na analizi stanja i identifikaciji problema u vezi sa zaključnim razmatranjima i preporukama Odbora za prava djeteta, koje su se odnosile na Kombinirano drugo, treće i četvrto periodično izvješće Bosne i Hercegovine o provedbi Konvencije o pravima djeteta, kao i preporukama drugih relevantnih UN-ovih i europskih međunarodnih tijela, koje se odnose na zaštitu prava djeteta i njihovih obitelji.

Sukladno zaključku donesenom na 117. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 12. siječnja 2015. godine, posebno su razmotrene okolnosti zbog kojih nisu provedene mjere prethodnog Akcijskog plana, a koje su se odnosile na financiranje – stvaranje uvjeta za ostvarivanje plana, prikupljanje podataka i drugih pokazatelja i planiranje, edukaciju i stvaranje lokalnih resursa, kako bi te mjere bile ponovno predložene ili činile sastavni dio drugih mjera za data područja ovog Akcijskog plana.

Aktivnosti na izradi Akcijskog plana vodilo je Vijeće za djecu Bosne i Hercegovine, kao stručno, interresorno, savjetodavno i koordinirajuće tijelo Vijeća ministara BiH, koje djeluje pri Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH, a koje je, između ostalog, zaduženo i za sačinjavanje nacрта novog Akcijskog plana radi nastavka kontinuiranih aktivnosti nakon 2014. godine.

Nakon izrade nacрта Akcijskog plana, obavljena je javna rasprava s relevantnim institucijama i nevladinim sektorom koji se bavi promidžbom i zaštitom prava djeteta u BiH, a radi dodatnih konzultacija za konačan prijedlog ovoga dokumenta.

Promidžba i zaštita prava djeteta, iniciranje i aktivno sudjelovanje u izradi i monitoringu strateških, planskih i akcijskih dokumenata iz područja prava djece u BiH, uspostava suradnje i koordinacija između svih nositelja implementacije Akcijskog plana je u nadležnosti i djelokrugu rada i odgovornosti Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine.

Metodološkim postupkom za definiranje općeg cilja i specifičnih ciljeva Akcijskog plana obuhvaćena je ocjena realizacije prethodnog Akcijskog plana (2011–2014) i ocjena stanja u području zaštite ljudskih prava djeteta u Bosni i Hercegovini.

III OCJENA REALIZACIJE AKCIJSKOG PLANA ZA DJECU BIH (2011–2014)

Opći cilj Akcijskog plana za djecu BiH (2011–2014) bio je definiranje prioriternih ciljeva i mjera koje je nužno poduzeti u razdoblju 2011–2014. godine kako bi se stvorili što povoljniji uvjeti za život djece i obitelji, njihovo zdravo psihofizičko odrastanje i uključivanje u društvo i participaciju u odlučivanju, a u najboljem interesu djece. Kako bi se ispunili definirani prioritetni ciljevi, u Akcijskom planu bilo je predviđeno 97 mjera.

U Analitičkom izvješću o provedbi Akcijskog plana za djecu BiH (2011–2014) konstatira se da su u cijelosti provedene 23 mjere, većim dijelom provedene su također 23 mjere, djelomično je provedeno 40 mjera, a nije provedeno 11 mjera.

Procenat uspješnosti u provedbi mjera Akcijskog plana (u cijelosti provedene mjere i većim dijelom provedene mjere) je sljedeći:

- 68,18% u provedbi mjera iz područja zdravstvene zaštite,
- 66,66% u provedbi mjera koje su se odnosile na izvješćivanje i koordinaciju,
- 60% u provedbi posebnog cilja Akcijskog plana,
- 47,05% u provedbi mjera iz područja obrazovanja,
- 46,66% u provedbi mjera iz područja socijalne skrbi,
- 42,10% u provedbi mjera iz područja drugih oblika zaštite – posebni oblici zaštite djece,
- 33,33% u provedbi mjera iz područja koje se odnosi na djecu iz ranjivih skupina.

IV OCJENA STANJA U PODRUČJU ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA DJETETA U BIH

Sagledavajući provedene aktivnosti u okviru Akcijskog plana (2011–2014), te na temelju pokazatelja o stupnju realizacije utvrđenih ciljeva i mjera, uočena je potreba za nastavkom aktivnosti na poboljšanju ljudskih prava djece u Bosni i Hercegovini.

Polazeći od potrebe da se zbog kontinuiranog pristupanja novim međunarodnim konvencijama i protokolima, kao i zbog preporuka Odbora za prava djeteta, trebaju i dalje unaprjeđivati postojeći zakoni u BiH, uočena je potreba da se nastavi s procesom harmoniziranja zakona koji se primjenjuju u BiH, a posebice u području kaznenog zakonodavstva.

U području zdravstvene zaštite djece potrebno je i dalje raditi na provedbi mjera koje se odnose na poboljšanje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga za djecu, trudnice i porodilje, te mjera koje se odnose na unaprjeđenje ishrane majki i djece, sveobuhvatniju zdravstvenu zaštitu djece s poteškoćama, bolju zaštitu djece od zaraznih bolesti, i na provedbi posebnih zdravstvenih mjera koje se odnose na romsku djecu.

U području obrazovanja i dalje je potrebno poboljšati primjenu Okvirnog zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju i Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju, te poboljšati primjenu mjera na sprječavanju diskriminacije, a posebice mjera za obuhvat romske djece svim razinama obrazovanja, te provedbi mjera vezanih za napuštanje obrazovanja romske djece.

U području socijalne skrbi djece također je potrebno nastaviti s provedbom mjera kojim se poboljšava dostupnost i kvaliteta usluga socijalne i dječje skrbi, posebice u području izvaninstitucijskog zbrinjavanja djece, te bolje zaštite socijalno isključene djece, posebice Roma, bolje potpore djeci s poteškoćama, te uspostaviti modele za različite oblike zbrinjavanja i izvaninstitucijskog zbrinjavanja djece. Uspostaviti mehanizam za povećanje financijske potpore djeci (dječji dodatak i druga primanja koja pripadaju djeci, odnosno obiteljima s djecom, odnosno ustanoviti socijalni minimum koji je dostatan za temeljne potrebe obitelji s djecom).

Kada su u pitanju posebni oblici zaštite djece, potrebno je intenzivirati i nastaviti s provedbom mjera usmjerenih na zaštitu djece od zlorabe opojnih droga, duhana i alkohola, nastaviti s mjerama na suzbijanju nasilja nad djecom, maloljetničkog prijestupništva i poboljšati primjenu alternativnih mjera, nastaviti s aktivnostima usmjerenim na prodaju djece, dječju prostituciju i pornografiju te edukativnim i promidžbenim aktivnostima kojima je cilj jačanje svijesti javnosti o problemima s kojim se suočavaju ranjive skupine (Romi, izbjeglice, azilanti, stranci, djeca bez pratnje...).

Prioritetno je također poboljšati provedbu aktivnosti u kojima su postignuti najbolji rezultati u provedbi mjera Akcijskog plana, a koje su se odnosile na financiranje – stvaranje uvjeta za ostvarivanje plana, prikupljanje podataka i drugih pokazatelja i planiranje, edukaciju i stvaranje lokalnih resursa.

V OPĆI I SPECIFIČNI CILJEVI AKCIJSKOG PLANA

Na temelju prezentirane ocjene stanja i preporuka Odbora za prava djeteta i preporuka ostalih međunarodnih tijela, u okviru ovog Akcijskog plana za 2015–2018. predložen je jedan opći cilj i osam specifičnih ciljeva.

OPĆI CILJ

Realizacija specifičnih ciljeva i datih mjera za 2015–2018. godinu radi provedbe Konvencije o pravima djeteta, uz poštivanje preporuka Odbora za prava djeteta i ostalih međunarodnih, UN-ovih, Vijeća Europe i drugih instrumenata koji se odnose na zaštitu prava djeteta, kao i mjera iz prethodnog Akcijskog plana koje nisu provedene

Iz općeg cilja izdvaja se **osam specifičnih ciljeva** koji se odnose na sljedeće:

- A Unaprijediti zakone u BiH, politike, strategije, koordinaciju i izvješćivanje radi poboljšanja implementacije općih mjera iz Konvencije o pravima djeteta
- B Unaprijediti ambijent za implementaciju općih načela Konvencije o pravima djeteta u vezi s nediskriminacijom, najboljim interesom djeteta i poštivanjem mišljenja djeteta
- C Osigurati uvjete za potpunu primjenu građanskih prava i sloboda djece i uspostaviti specifične mehanizme za zaštitu prava i sloboda
- D Unaprijediti mehanizme zaštite djece i jačanje svijesti radi sprječavanja i suzbijanja nasilja nad djecom
- E Jačati kapacitete obitelji i ukupnog društvenog ambijenta za ostvarivanje socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i obrazovanja radi implementacije prava djece lišene obiteljskog okruženja
- F Osigurati mehanizme za primjenu zaštite prava djece s poteškoćama i ukupne zaštite djece i životnog standarda
- G Sustav odgoja i obrazovanja učiniti pravičnim i dostupnim za razvoj potencijala djeteta/učenika kroz visokokvalitetne, prilagođene i sveobuhvatne usluge
- H Osigurati mehanizme zaštite ranjivih skupina s posebnom pažnjom posvećenom djeci izbjeglicama, djeci migrantima, djeci s ulice, djeci u sukobu sa zakonom i drugoj djeci

VI SPECIFIČNI CILJEVI I MJERE

A) **SPECIFIČNI CILJ: Unaprijediti zakone u BiH, politike, strategije, koordinaciju i izvješćivanje radi poboljšanja implementacije općih mjera iz Konvencije o pravima djeteta**

a) **Opće mjere implementacije**

[članci 4, 42. i 44, stavak 6. Konvencije o pravima djeteta]

A.1 Unaprjeđenje zakonskog okvira

Općenito se može reći da je većina zakona u BiH sukladna odredbama Konvencije, ali ne postoji sveobuhvatno zakonodavstvo vezano za dječja prava na državnoj razini čime bi se postigao potpun i izravan učinak Konvencije u državnom zakonodavstvu.

Zbog složenosti političkog i administrativnog ustrojstva BiH (2 entiteta, 10 županija i Distrikt), nedostatak takvog zakonodavstva rezultira nedosljednostima u implementaciji prava djeteta diljem njezinoga teritorija, pri čemu su djeca u sličnim situacijama podložna varijacijama u ispunjavanju njihovih prava, ovisno o području na kojem su nastanjena.

Pored usklađivanja zakonodavstva sa Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH, potrebno je voditi aktivnosti na unaprjeđenju kaznenog zakonodavstva, usklađivanju zakona koji reguliraju nasilje u obitelji i područje socijalne skrbi i zaštite obitelji s djecom, usklađivanju zakona koji reguliraju pravnu pomoć, ali i na usklađivanju zakonskih akata koji reguliraju odredbe u vezi s definicijom djeteta.

Radi unaprjeđenja zakonskog okvira u Bosni i Hercegovini, predlaže se 11 mjera.

Mjera 1.	Izrada inicijative za donošenje sveobuhvatnog zakona o pravima djece na razini BiH, koji u potpunosti utjelovljuje načela i odredbe Konvencije i njezinih fakultativnih protokola i koji pruža jasne smjernice za njihovu dosljednu primjenu na cijelom teritoriju BiH
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vlade entiteta i Brčko Distrikta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015. godina</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Podnesena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlada</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>

Usklađivanje zakonodavstva u BiH sa Zakonom o zabrani diskriminacije iz 2009. je neadekvatno, što je rezultiralo ograničenom praktičnom primjenom, koja se očituje u nekoliko registriranih tužbi zbog diskriminacije i niskom razinom javne svijesti o pravnim lijekovima koji su dostupni u slučajevima diskriminacije.

Nisu poduzete daljnje mjere kako bi zakonodavstvo bilo sustavno usklađeno sa zahtjevima iz Zakona o zabrani diskriminacije.

Mjera 2.	Izrada inicijative za pokretanje aktivnosti na sustavnom usklađivanju zakonodavstva sa zahtjevima iz Zakona o zabrani diskriminacije
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vlade entiteta i Brčko Distrikta</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015. godina</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Podnesena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlada</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

A.1.1 Unaprjeđenje kaznenog zakonodavstva

Postojeće kaznene zakone u entitetima i Brčko Distriktu potrebno je harmonizirati s novim međunarodnim standardima koji su utvrđeni u okviru Lanzarote konvencije i Konvencije o pravima djeteta i njezinim fakultativnim protokolima. U ovom objašnjenju navedeni su dijelovi preporuka i naznačeni standardi na temelju kojih je potrebno pokrenuti proces usklađivanja važećih kaznenih zakona u BiH.

Mjera 3. Usklađivanje zakonodavstva s Lanzarote konvencijom

Postojeći pravni sustav zaštite djece od seksualne zlouporabe i iskorištavanja u Bosni i Hercegovini nije na potrebnoj razini, posebice u području kazneno-pravne zaštite, zbog čega je nužno pristupiti njegovu usklađivanju s međunarodnim standardima, kao i njihovoj harmonizaciji unutar same države.

Izmjene i dopune kazneno-pravnog zakonodavstva trebale bi ići u smjeru:

Izmjene i dopune Kaznenog zakona FBiH:

- Definiciju djeteta uskladiti s UN-ovom Konvencijom o pravima djeteta i Konvencijom o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, kao osobe do navršениh 18 godina starosti.
- Povećati dobnu granicu za pristanak djeteta na spolni odnos, na 16 godina.
- Nema zastare kaznenog gonjenja za kaznena djela protiv spolne slobode i morala, učinjena na štetu djeteta.
- Pooštriti kaznenu politiku za kaznena djela protiv spolne slobode i morala, prije svega podići minimalne kazne.
- Uvesti dodatne sigurnosne mjere koje se mogu izreći počiniteljima kaznenih djela (posebice onih koja se odnose na nasilje nad djecom): obvezno liječenje psihosocijalni tretman počinitelja, zabrana približavanja i komunikacije s određenom osobom, udaljenje iz zajedničkog domaćinstva, zabrana obavljanja poziva, djelatnosti ili funkcije koja se dovodi u vezu s djecom.
- Ukinuti sva zakonom utvrđena ograničenja za pojedine profesije glede kaznene odgovornosti za neprijavlivanje kaznenih djela protiv spolne slobode i morala a koja su učinjena na štetu djeteta.
- Ukinuti mogućnost amnestije i pomilovanja za pravomoćno osuđene počinitelje kaznenog djela seksualnog nasilja nad djecom.
- Utvrditi obvezu postojanja jedinstvene evidencije počinitelja kaznenog djela seksualnog

nasilja nad djecom i omogućiti ustanovama i drugim pravnim osobama, čija je djelatnost neposredno vezana za rad s djecom, dobivanje/provjeru podataka o kaznenom kažnjavanju kandidata koje upošljavaju.

- Definirati kazneno djelo „trgovanja ljudima” sukladno Palermo protokolu.

Izmjene i dopune Kaznenog zakona RS-a:

- Definiciju djeteta uskladiti s UN-ovom Konvencijom o pravima djeteta i Konvencijom o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja, kao osobe do navršениh 18 godina starosti.
- Povećati dobnu granicu za pristanak djeteta na spolni odnos, na 16 godina.
- Pooštriti kaznenu politiku za kaznena djela protiv spolne slobode i morala, prije svega podići minimalne kazne.
- Uvesti dodatne sigurnosne mjere koje se mogu izreći počiniteljima kaznenih djela (posebice onih koja se odnose na nasilje nad djecom): zabrana obavljanja poziva, djelatnosti ili funkcije koja se dovodi u vezu s djecom.
- Ukinuti sva zakonom utvrđena ograničenja za pojedine profesije glede kaznene odgovornosti za neprijavlivanje kaznenih djela protiv spolne slobode i morala a koja su učinjena na štetu djeteta.
- Ukinuti mogućnost amnestije i pomilovanja za pravomoćno osuđene počinitelje kaznenog djela seksualnog nasilja nad djecom.
- Utvrditi obvezu postojanja jedinstvene evidencije počinitelja kaznenog djela seksualnog nasilja nad djecom i omogućiti ustanovama i drugim pravnim osobama, čija je djelatnost neposredno vezana za rad s djecom, dobivanje/provjeru podataka o kaznenom kažnjavanju kandidata koje upošljavaju.

<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo pravde BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Entitetska ministarstva pravde</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izvršene izmjene i dopune kaznenog zakonodavstva entiteta</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>

Mjera 4. Usklađivanje kaznenog zakonodavstva s preporukama Odbora za prava djeteta

- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih kaznenih zakona (KZ) kako bi se medijima i novinarima uvela zabrana objavljivanja osobnih podataka djece i kako bi se osigurale primjerene kazne za takvo djelo;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih KZ radi uvođenja izričite zabrane za tjelesno kažnjavanje djece u svim sredinama, uključujući i obiteljsko okruženje, na cijelom teritoriju države;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih KZ kako bi se osiguralo efikasno kažnjavanje počinitelja seksualnog iskorištavanja djece i djela zlostavljanja, kao i pomoć žrtvama i svjedocima i njihova zaštita;
- Podnijeti inicijativu za izmjenu postojećih KZ kako bi se osiguralo da povreda odredaba Fakultativnog protokola o novačenju i uključivanju djece u neprijateljska djelovanja bude izričito okarakterizirana kao kazneno djelo;
- Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune kaznenih zakona (zakonske mjere) kako bi osobe

- koje iskorištavaju djecu kroz prisilno prosjačenje bile podvrgnute kaznenim sankcijama;
- Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune KZ radi osiguranja primjerenih sankcija za počinitelje djela u vezi s trgovanjem ljudima, posebice onih koji uključuju djecu žrtve;
 - Podnijeti inicijativu za izmjenu i dopunu postojećih zakona kako bi se osiguralo da dob žrtve nikada ne predstavlja razlog za poništenje njezina iskaza;
 - Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune postojećeg KZ Federacije BiH radi inkriminiranja radnje trgovanja ljudima sukladno Palermo protokolu.

Nositelji posla:	Ministarstvo pravde BiH
Uključene institucije za provedbu:	Entitetska ministarstva pravde
Rok:	2015/2016.
Indikator:	Izvršene izmjene i dopune kaznenog zakonodavstva
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava

A.1.2 Usklađivanje zakona koji reguliraju nasilje u obitelji i područje socijalne skrbi i zaštite obitelji s djecom

Mjera 5.	Podnijeti inicijativu o usklađivanju zakonodavstva o nasilju u obitelji na cijelom teritoriju države
Nositelji posla:	Agencija za ravnopravnost spolova BiH
Uključene institucije za provedbu:	Gender centri entiteta
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava

Mjera 6.	Podnijeti inicijativu za donošenje zakona koji izričito zabranjuju svako tjelesno kažnjavanje djece u svim postavkama, uključujući i kažnjavanje kod kuće
Nositelji posla:	Vijeće za djecu BiH
Uključene institucije za provedbu:	Ministarstvo pravde BiH i ministarstva pravde entiteta i Pravosudno povjerenstvo Brčko Distrikta
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava

Mjera 7.	Izrada inicijative za izmjene i dopune entitetskih i županijskih zakona u području socijalne skrbi i zaštite obitelji s djecom u sljedećem: <ul style="list-style-type: none"> ➤ U FBiH djecu koja su žrtve bilo kojeg oblika nasilja, zlostavljanja, izrabljivanja i zanemarivanja, te djecu u riziku od navedenog, prepoznati kao korisnike prava iz područja socijalne skrbi ➤ Podnijeti inicijativu za izmjene i dopune postojećeg Zakona o socijalnoj skrbi Republike Srpske sukladno Palermo protokolu ➤ U HNK-u, Herceg-bosanskoj županiji i Posavskoj županiji donijeti zakone o zaštiti obitelji s djecom ➤ U Zakonu o socijalnoj skrbi RS-a uskladiti definiciju djeteta „žrtve trgovanja“, kao korisnika socijalne skrbi, s Palermo protokolom
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo civilnih poslova BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Entitetska ministarstva socijalne politike/skrbi</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>

S obzirom da je na prostoru BiH potrebno usuglasiti minimalan okvir za socijalnu zaštitu obitelji s djecom te da je ovo područje uređeno na razini entiteta i županija i Brčko Distrikta, potrebno je postojeće propise analizirati i predložiti njihovo usklađivanje.

Mjera 8.	Izrada inicijative za usklađivanje propisa kojim se regulira odgovarajuće financiranje i socijalne beneficije za djecu i njihove obitelji (kako bi se socijalna potpora i pomoć temeljili na potrebama djece) na cijelom teritoriju BiH sukladno prihvaćenim međunarodnim standardima
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Ministarstvo civilnih poslova BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Entitetska ministarstva socijalne politike/skrbi i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>

A.1.3 Usklađivanje zakona koji reguliraju pravnu pomoć

Zakon o ostvarivanju prava na besplatnu pravnu pomoć donesen je u Republici Srpskoj, Brčko Distriktu i osam županija u Federaciji BiH (Tuzlanska, Posavska, Zeničko-dobojska, Zapadnohercegovačka, Unsko-sanska, Bosansko-podrinjska, Hercegovačko-neretvanska i Sarajevska županija).

Mjera 9.	Pokrenuti inicijativu za žurno usvajanje Zakona o ostvarivanju prava na besplatnu pravnu pomoć u preostale dvije županije u Federaciji BiH u kojima nije donesen (Srednjobosanska županija i Župnija 10 – Livanjska)
Nositelji posla:	Ministarstvo pravde BiH
Uključene institucije za provedbu:	Ministarstvo pravde Federacije BiH
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla

Mjera 10.	Podnijeti inicijativu za donošenje zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u građanskim stvarima koji bi precizno regulirao postupke domaćih tijela po Konvenciji o ostvarivanju alimentacijskih zahtjeva u inozemstvu
Nositelji posla:	Ministarstvo pravde BiH
Uključene institucije za provedbu:	
Rok:	2015/2016.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava

A.1.4 Usklađivanje zakonskih akata koji reguliraju odredbe u vezi s definicijom djeteta

Mjera 11.	Usvojiti jasne odredbe u zakonskim aktima i javnim politikama o definiciji djeteta sukladno Konvenciji o pravima djeteta
Nositelji posla:	Ministarstvo pravde BiH i Ministarstvo za ljudska prava BiH
Uključene institucije za provedbu:	Entitetska ministarstva pravde, Pravosudno povjerenstvo Brčko Distrikta
Rok:	2015.
Indikator:	Usvojene odredbe
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava

A.2 Sveobuhvatna politika i strategija

Radi kontinuiranih aktivnosti na provedbi Konvencije o pravima djeteta i njezinih fakultativnih protokola, donesen je Akcijski plan za djecu BiH (2015–2018), a da bi se spriječila i suzbila zlouporaba opojnih droga u Bosni i Hercegovini pripremljena je Strategija nadzora nad opojnim drogama u BiH s akcijskim planovima.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Osigurati adekvatne ljudske, tehničke i financijske resurse kako bi provedba ovog Akcijskog plana bila ostvarena na sveobuhvatan i dosljedan način na cijelom teritoriju BiH</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, Vijeće ministara BiH, vlade entiteta i Distrikta</i></p> <p><i>Lokalna zajednica</i></p> <p><i>Kontinuirano, sukladno rokovima datim za svaku mjeru u AP-u</i></p> <p><i>Izvešća o provedbi AP-a, godišnje i završno</i></p> <p><i>Planiran proračun po aktivnostima na godišnjoj razini nositelja posla i uključenih institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Usvajanje i provedba aktivnosti utvrđenih Strategijom nadzora nad opojnim drogama u BiH (2015–2020) i akcijskim planovima</p> <p><i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i></p> <p><i>2015.</i></p> <p><i>Usvojena Strategija i izvješća o provedbi</i></p> <p><i>Sukladno Strategiji</i></p>

A.3 Koordinacija i izvješćivanje

Radi izvršenja obveza koje ima Bosna i Hercegovina u vezi s Konvencijom UN-a o pravima djeteta i njezina dva fakultativna protokola, formirano je Vijeće za djecu BiH kao stručno, interresorno, savjetodavno i koordinirajuće tijelo Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. Odluka o formiranju Vijeća za djecu BiH usvojena je na 30. sjednici Vijeća ministara BiH, održanoj 4. prosinca 2012. godine, a Odluka o imenovanju članova Vijeća za djecu usvojena je na 67. sjednici održanoj 6. studenog 2013. godine.

U Republici Srpskoj je formirano i djeluje Vijeće za djecu RS-a, a formiranje ovakvog tijela u Federaciji BiH znatno bi unaprijedilo koordinaciju i izvješćivanje u tom entitetu, posebice imajući u vidu njegovo složeno uređenje.

Mjera 1.	Osigurati potrebne financijske i tehničke resurse za rad Vijeća za djecu BiH kako bi svoju ulogu obavljalo na efikasan način
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće ministara BiH i</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izdvojena potrebna financijska sredstva, na godišnjoj razini, za rad Vijeća za djecu</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz proračuna MLJPI-ja predviđeno je u 2015. godini 50.000 KM za provedbu mjera koje se odnose na Vijeće za djecu, ali će u izvore financiranja biti uključena i donatorska sredstva</i>

Mjera 2.	Podnijeti inicijativu za izmjenu sistematizacije radnih mjesta u MLJPI-ju BiH radi uspostave odjela za prava djeteta u okviru Sektora za ljudska prava¹, kako bi se ojačala uloga i vodstvo MLJPI-ja u zagovaranju prava djeteta, formuliranju politike, praćenju implementacije programa i mobilizaciji resursa za djecu
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vijeće ministara BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

2 Odbor preporučuje da država članica odmah poduzme mjere kako bi aktivirala Vijeće za djecu BiH i uspostavila sektor za ljudska prava djece u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice. Dalje preporučuje da država članica razmotri mogućnost da Vijeće za djecu, ili novi sektor za ljudska prava djece, ili neko drugo odgovarajuće tijelo, bude zaduženo za koordinaciju i ocjenu provedbe Konvencije i njezina dva fakultativna protokola i da mu pruži kadrovska, tehnička i financijska sredstva i ovlasti u okviru Vlade za efikasnu provedbu svog mandata.

Mjera 3.	Izrada godišnjeg izvješća o provedbi Akcijskog plana za djecu BiH (2015–2018) koji se dostavlja na usvajanje Vijeću ministara BiH
Nositelji posla:	Vijeće za djecu BiH
Uključene institucije za provedbu:	Sve nadležne institucije za provedbu mjera
Rok:	Svake godine siječanj naredne za prethodnu godinu
Indikator:	Izvješće je izrađeno i usvojilo ga je Vijeće ministara BiH
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava

Mjera 4.	Podnijeti inicijativu za formiranje vijeća za djecu u Federaciji BiH
Nositelji posla:	Vijeće za djecu BiH
Uključene institucije za provedbu:	Vlada Federacije BiH
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla

A.4 Raspodjela sredstava

Općenito se može zaključiti da postoje praznine između legislative i njezine provedbe i nedovoljni proračuni koji se alociraju za djecu.

Iz proračuna entiteta izdvajaju se značajna sredstva za socijalnu skrb, ali je većina tih izdataka za korisnike u vezi s ratnim statusom osoba, što je rezultiralo nedostatkom sredstava za druge osobe koje su ugrožene i sa sličnom ili višom razinom potreba, uključujući djecu i njihove obitelji. Postoje značajne razlike u dostupnosti socijalne pomoći u različitim područjima države.

U području socijalne skrbi za djecu i obitelji u FBiH prisutne su razlike, s različitim razinama pogodnosti od županije do županije. Zakon o socijalnoj skrbi u FBiH propisuje da su županije zadužene za daljnju regulaciju i financiranje prava i beneficija za obitelji s djecom. Zbog razlika u javnoj financijskoj situaciji, neke beneficije su i dalje nepristupačne korisnicima, npr. dječji dodatak je predviđen u pet od deset županija. Iznos dječjeg dodatka razlikuje se po županijama (najniži 9,70 KM, a najviši 50 KM).

Također, u Republici Srpskoj je nedavno došlo do smanjenja visine dječjeg doplatka.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za programski proračun, osiguravanje proračuna koji adekvatno uzimaju u obzir potrebe sve djece na svim razinama vlasti u državi (entitetskoj, Distrikta, županijskoj, općinskoj), osiguranje vidljivosti djece u proračunu s jasno dodijeljenim sredstvima za potrebe i zadovoljavanje prava sve djece u relevantnim sektorima i uspostavljanje sustava monitoringa</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Vijeće ministara BiH</i></p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova, vlade entiteta i Distrikta, entitetska ministarstva financija i nadležni odjel Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za uspostavu mehanizma za praćenje i ocjenu adekvatnosti, djelotvornosti i pravednosti u raspodjeli sredstava izdvojenih za provedbu Konvencije o pravima djeteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Vlade entiteta, županija i Distrikta</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Razvijanje vještina zaposlenika u entitetskim, županijskim institucijama i lokalnim upravama za planiranje i upravljanje proračunom usmjerenim na potrebe djece i obitelji (seminari i sl.)</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Resursi NVO „Snažniji glas za djecu“</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <p><i>Broj održanih seminara i educiranog kadra</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>

A.5 Prikupljanje podataka

Evidentan je nedostatak statističkih podataka koji se odnose na primjenu Konvencije kao i nedostatak jasne podjele odgovornosti za prikupljanje, konsolidaciju i analizu podataka između različitih državnih tijela.

Uspostavljena *DevInfo* baza podataka ne uključuje nikakav proces osiguranja kvalitete za provjeru pouzdanosti podataka.

Kada je u pitanju područje dječje skrbi na razini BiH i entiteta, još uvijek nije izgrađen jedinstven sustav prikupljanja svih potrebnih pokazatelja kako bi se adekvatno pratilo područje prava djece, posebice pokazatelja koji se odnose na ispunjavanje međunarodnih obveza BiH, i to u različitim područjima kojima se štite prava djece u BiH.

Mjera 1.	Podnijeti inicijativu za uspostavu koordiniranog sustava za sveobuhvatno prikupljanje, čuvanje i analizu podataka kojim će biti pokrivena sva djeca (do 18 godina) i koji će biti razvrstani po kategorijama kojima je potrebna posebna zaštita. Podatke treba prikupljati po dobi, spolu, nacionalnoj pripadnosti, invalidnosti, socio-ekonomskom statusu i geografskom položaju
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Nadležne entitetske vlasti</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

A.6 Neovisno praćenje

Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj počeli su s radom polovinom 2009. godine. Nadležni na svim razinama vlasti nisu ispoštovali brojne preporuke ovih neovisnih mehanizama, uključujući i preporuke UN-ovog Odbora za prava djeteta.

Mjera 1.	Poduzeti potrebne aktivnosti kako bi se osiguralo da Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH i Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj imaju odgovarajuće ljudske, tehničke i financijske resurse, kao i imunitete koji su im potrebni kako bi efikasno funkcionirali (uključujući i rješavanje pritužbi djece na brz i djeci prilagođen način) kao i za osiguravanje adekvatnog praćenja preporuka koje daje Vijeće za djecu. Odgovarajući ljudski resursi podrazumijevaju multidisciplinarni tim (pravnici, psiholozi, socijalni radnik, pedagog itd.)
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vijeće ministara BiH, Vlada RS-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Osigurani odgovarajući ljudski, tehnički i financijski resursi</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Nositelj posla treba planirati proračun sukladno planiranim resursima</i>
Mjera 2.	Podsticati angažman NVO-a glede praćenja stanja prava djece u BiH
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Mreža „Snažniji glas za djecu“</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izvešća i analize o stanju prava djece u BiH</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>

A.7 Širenje i podizanje svijesti

Na temelju istraživanja koje su vršile nevladine organizacije, postoji nedovoljno poznavanje Konvencije među djecom. Zato treba nastaviti povećavati medijski angažman u podizanju svijesti o Konvenciji na način prilagođen djeci, posebice kroz veću uporabu tiska, radija, televizije, interneta i drugih medija, kao i aktivno sudjelovanje djece u javnim terenskim aktivnostima.

Mjera 1.	Povećati medijski angažman u podizanju svijesti o Konvenciji na način prilagođen djeci, a posebice kroz edukativne radionice po školama
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH, Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj, Vijeće za djecu BiH – predstavnici NVO-a i akademske zajednice</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj emisija na različitim medijima koje su posvećene tematici ove mjere, broj edukativnih radionica u školama</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 2.	Realizirati promidžbeno-edukativne kampanje o dječjim pravima i prihvaćanju različitosti, prilagođene različitim ciljnim skupinama (djeci, roditeljima, profesionalnoj javnosti, široj zajednici)
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH i Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj i Mreža „Snažniji glas za djecu“</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj kampanja</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>

A.8 Obuke

Iako su organizirane obuke i obrazovne aktivnosti vezane za Konvenciju u pravosudnim tijelima, za policijske službenike i državne službenike većinu obuka organiziraju nevladine organizacije uz potporu međunarodnih donatora. Međutim, upitna je primarna odgovornost za pružanje adekvatne i sustavne obuke i/ili senzibilizacije o dječjim pravima za one skupine profesionalaca koje rade s djecom i za djecu, gdje spadaju policijski službenici, parlamentarci, suci, odvjetnici, zdravstveni djelatnici, nastavnici, odgojitelji, školska administracija i drugi profesionalci po potrebi.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pružiti adekvatne i sustavne obuke o pravima djeteta svim profesionalcima koji rade s djecom i za djecu (policijski službenici, parlamentarci, suci, tužitelji, odvjetnici, zdravstveni djelatnici, nastavnici, odgojitelji, školska administracija i dr.) i uspostaviti certificiranje programa obuka</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti, NVO</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj obuka</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Inicirati izradu politika zaštite djece i etičkih kodeksa uposlenika za sve institucije koje rade izravno s djecom (s prijedlogom za obveznu obuku o njima)</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo sigurnosti, NVO</i></p> <p><i>Kraj 2015. godine</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Podnesena inicijativa</i> - <i>Dostavljena mišljenja vlada</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>

A.9 Suradnja s civilnim društvom

Razvijanje suradnje s civilnim društvom, odnosno zakonsko uređivanje pitanja registracije i rada nevladinih organizacija uređuje se Zakonom o udrugama i fondacijama BiH i entiteta, ali i zakonima koji reguliraju finansijski sektor. Kada je u pitanju ovo područje, novost je da je Vijeće ministara BiH zaključilo Opći protokol o suradnji s navladinim organizacijama. Ipak, potrebno je nastaviti s razvijanjem standardiziranog pristupa u razvoju suradnje i partnerstva s nevladinim organizacijama i na promoviranju pravne regulacije partnerstva s nevladinim organizacijama, pogotovo s organizacijama koje su dale veliki doprinos u promidžbi i zagovaranju bolje zaštite djece u BiH.

Nevladine organizacije, iako imaju važnu ulogu u pružanju usluga zaštite djece, i dalje ovise o međunarodnim donatorima i ostaju izložene istim poreskim obvezama kao i privatni subjekti orijentirani na ostvarivanje profita, što pogoršava ograničenost resursa s kojim se već suočavaju.

Mjera 1.	Podnijeti inicijativu za osiguranje povoljnijih uvjeta rada civilnom društvu i nevladinim organizacijama kroz niže poreske stope i osiguranje proračunskih sredstava na svim razinama vlasti za financiranje programa NVO-a u području promidžbe i zaštite prava djece
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vijeće ministara, vlade entiteta, Distrikta, županije</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

A.10 Dječja prava i poslovni sektor

Međunarodni standardi za zaštitu ljudskih prava, zaštitu okoliša i drugi standardi nisu adekvatno praćeni, štice i ispunjeni kako bi se osiguralo da ne utječu negativno na osobe, uključujući i djecu, obitelji i zajednice. Pitanja koja se odnose na utjecaj poslovnih aktivnosti na životnu sredinu i zdravlje nisu riješena na transparentan način koji omogućuje javnosti da bude informirana i kao takva da pažljivo prati i sudjeluje u tome. UN-ov Odbor za prava djeteta je 2013. godine donio Opći komentar broj 16 o obvezama države glede utjecaja poslovnog sektora na prava djeteta. Mjere koje se predlažu treba promatrati u svjetlu Rezolucije 8/7 i 17/4 Vijeća za ljudska prava, gdje se navodi da prava djeteta treba imati u vidu kada se istražuje odnos između ekonomije i ljudskih prava.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Prevesti Opći komentar broj 16 o obvezama države glede utjecaja poslovnog sektora na prava djeteta, promovirati ga i učiniti ga dostupnim poslovnom sektoru u BiH</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, Ministarstvo pravde, ministarstva zadužena za zaštitu okoliša, trgovine, ekonomskih odnosa, NVO</i></p> <p><i>2015.</i></p> <p><i>- Preveden Opći komentar, objavljen na internetskim stranicama nadležnih ministarstava</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu u vezi s ispitivanjem i prilagođavanjem zakonodavnog okvira (u građanskom, kaznenom i upravnom pravu) kako bi se osigurala pravna odgovornost poduzeća i njihovih podružnica (koje posluju ili se njima rukovodi s teritorija BiH) vezano za kršenje ljudskih prava, posebice prava djeteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, u partnerstvu sa NVO</i></p> <p><i>Ministarstvo pravde, ministarstva zadužena za zaštitu okoliša, trgovine, ekonomskih odnosa, NVO</i></p> <p><i>2015.</i></p> <p><i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative sukladno dostavljenim mišljenjima vlasti</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>

B) SPECIFIČNI CILJ: Unaprijediti ambijent za implementaciju općih načela Konvencije o pravima djeteta u vezi s nediskriminacijom, najboljim interesom djeteta i poštivanjem mišljenja djeteta

B. Opća načela

[članci 2, 3, 6. i 12. Konvencije]

B.1 Nediskriminacija

Radi sprječavanja rasne diskriminacije donesen je Zakon o zabrani diskriminacije (2009) i Revidirani akcijski plan BiH o obrazovnim potrebama Roma (2010).

Međutim, nije uveden kodeks ponašanja u vezi s diskriminacijom kojim bi se zabranilo stereotipno i stigmatizirajuće prikazivanje manjinskih i/ili etničkih skupina u medijima i nisu poduzete mjere kako bi se dalje radilo na Deklaraciji i Programu djelovanja koji su usvojeni na Svjetskoj konferenciji protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i netolerancije.

Nisu poduzete daljnje mjere radi podizanja svijesti javnosti o pravnim lijekovima koji su dostupni u slučajevima diskriminacije, uključujući izradu informacije o tome kako napraviti pritužbe Instituciji ombudsmena za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, posebice u obrazovnim i zdravstvenim ustanovama, gdje se djeca često susreću s problemima diskriminacije.

Diskriminacija u kontekstu obrazovanja i dalje je prisutna, uključujući daljnje postojanje tzv. „dvije škole pod jednim krovom“ i politiku monoetničkih škola u BiH gdje su razredi odvojeni na temelju nacionalne pripadnosti.

Revidirani akcijski plan BiH o obrazovnim potrebama Roma ne implementira se na dosljedan način, kao posljedica ograničenja raspodjele proračuna, što rezultira nejednakošću u pristupu pravu na obrazovanje romske djece.

U Godišnjem izvješću o pojavama diskriminacije u BiH za 2013. godinu, koji priprema Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH, na str. 19. se navodi: „Imajući u vidu činjenicu da je došlo do kršenja prava djece u procesu osnovnog obrazovanja, da do završetka prvog polugodišta školske 2013/2014. godine veliki broj djece nije krenuo na nastavu u Konjević-Polju, da nije došlo do približavanja stavova različitih strana, kao ni da pokušaji posredovanja i iznalaženja rješenja putem dijaloga nisu urodili plodom, ombudsmeni su donijeli odluku o izradi specijalnog izvješća o pravu djece na obrazovanje u Bosni i Hercegovini“, ali to izvješće nije urađeno.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti kampanje radi podizanja svijesti javnosti o pravnim lijekovima koji su dostupni u slučajevima diskriminacije, uključujući izradu informacije, prilagođenu jeziku djeteta, o tome kako napraviti pritužbe Instituciji ombudsmena</p> <p><i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH, Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj</i></p> <p><i>2015. i kontinuirano</i></p> <p><i>Broj kampanja Izrađena informacija o tome kako napraviti pritužbe Instituciji ombudsmena</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za izradu specijalnog izvješća o pravu djece na obrazovanje u BiH</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Institucija ombudsmena za ljudska prava BiH, Odjel za praćenje prava djece pri Instituciji ombudsmena za ljudska prava BiH, Ombudsmen za djecu u Republici Srpskoj</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za osiguranje odgovarajućih mjera potpore i pravilno obučene kadrove kako bi se olakšala etnička raznolikost i integracija u školama radi prekidanja segregacije djece u školama na temelju nacionalnosti (politika „dvije škole pod jednim krovom” i jednonacionalne škole)</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova, Konferencija ministara obrazovanja BiH</i></p> <p><i>Ministarstva obrazovanja prosvjete entiteta, županija i Distrikta</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative</i> <i>- Izvješće Konferencije ministara BiH o odgovarajućim mjerama potpore</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>

<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za poduzimanje aktivnih mjera koje bi osigurale provedbu RAP-a BiH o obrazovnim potrebama Roma, uključujući i dodjelu odgovarajućih finansijskih, ljudskih i tehničkih resursa za njegovu provedbu i monitoring</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova, ministarstva obrazovanja entiteta, županija i Distrikta</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Informacija o poduzetim aktivnim mjerama i dodijeljenim finansijskim, ljudskim i tehničkim resursima</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za unaprjeđenje kodeksa ponašanja novinara radi uklanjanja stereotipa i stigmatizacije manjinskih i/ili etničkih skupina u medijima i njegovu potpunu primjenu</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>RAK i predstavnici medija</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Izraditi programe koji se odnose na Konvenciju o pravima djeteta, koje BiH treba poduzeti kako bi radila na Deklaraciji i Programu djelovanja koji su usvojeni na Svjetskoj konferenciji protiv rasizma, rasne diskriminacije, ksenofobije i srodnih oblika netolerancije</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Akadska zajednica i NVO „Snažnji glas za djecu“</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <p><i>Urađeni programi i izvješća o provedbi</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je 30. listopada 2012. zatražilo od vlada entiteta i Distrikta mišljenje glede opravdanosti inicijative za pokretanje postupka zaključenja Fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta UN-a koji se odnosi na postupak po predstavkama.

Vlada Federacije BiH je 11. ožujka 2013. godine dala svoju suglasnost za zaključenje ovog međunarodnog ugovora, a Brčko Distrikt je dao suglasnost 18. veljače 2014. godine.

Vlada Republike Srpske nije dostavila traženo mišljenje ni po ponovljenom zahtjevu MLJPI-ja.

Također, Mreža „Snažniji glas za djecu“ je, u povodu obilježavanja 25 godina Konvencije o pravima djeteta, pokrenula zagovaračke aktivnosti za potpisivanje i ratifikaciju navedenog protokola.

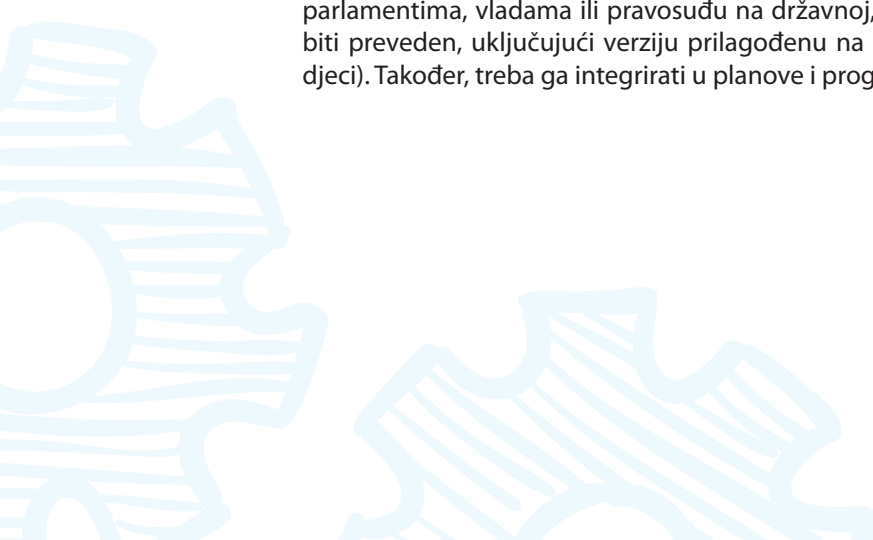
Mjera 7.	Nastaviti s aktivnostima na ratifikaciji Trećeg fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Vlada Republike Srpske</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Predsjedništvo BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016/2017.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Ratificiran Treći fakultativni protokol</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

B.2 Najbolji interesi djeteta

Načelo najboljeg interesa djeteta nije adekvatno primijenjeno u situacijama koje se tiču djece lišene obiteljskog okruženja. Konkretno, najbolji interesi djeteta nisu uzeti kao primarni prilikom reguliranja i primjene koncepta smještaja djece lišene obiteljskog okruženja u različite oblike alternativne pomoći, uključujući i ustanove.

Načelo najboljeg interesa djeteta, koje je općepoznato, trebalo bi na odgovarajući način ugraditi i dosljedno primjenjivati u svim zakonodavnim, upravnim i sudskim postupcima i svim politikama, programima i projektima koji se odnose na djecu i utječu na njih, posebice djecu lišenu obiteljskog okruženja.

UN-ov Odbor za prava djeteta je 2013. godine donio Opći komentar broj 14 o pravu djeteta da njegov ili njezin najbolji interes bude uzet u obzir kao primarni i preporučio državama da ga promoviraju u parlamentima, vladama ili pravosuđu na državnoj, entitetskoj i lokalnoj razini. Opći komentar mora biti preveden, uključujući verziju prilagođenu na djeci razumljiv način (treba ga učiniti dostupnim djeci). Također, treba ga integrirati u planove i programe obuke za profesionalce.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Prevesti Opći komentar broj 14 o pravu djeteta da njegov ili njezin najbolji interes bude uzet u obzir kao primarni</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, Ministarstvo pravde, Ministarstvo civilnih poslova BiH</i></p> <p>2015.</p> <p>- <i>Preveden Opći komentar, objavljen na internetskim stranicama nadležnih ministarstava</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Uraditi smjernice za određivanje najboljeg interesa djeteta u svakom području i distribuirati ih u javnim i privatnim ustanovama socijalne skrbi, obrazovanja, zdravstva, sudovima, upravnim organima i zakonodavnim tijelima</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Akadska zajednica, ministarstva rada i socijalne politike/skrbi, obrazovanja, zdravstva/zdravlja, pravde</i></p> <p>2015/2016.</p> <p><i>Urađene smjernice</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti aktivnosti radi poštivanja najboljeg interesa djeteta i potpore procesu deinstitucionalizacije domova za smještaj djece bez roditeljske skrbi; djeci lišenoj obiteljskog okruženja osigurati smještaj u obiteljskom obliku brige (Family based care) koji se neće završiti s punoljetstvom nego će trajati do završetka školovanja djeteta/mlade osobe</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i (Vijeće za djecu BiH)</i></p> <p><i>Vijeće ministara BiH, vlade entiteta, Distrikta, županija, nevladin sektor</i></p> <p>2017/2018.</p> <p><i>Minimalno 10% više djece bez obiteljskog okruženja smješteno u obiteljski oblik brige na godišnjoj razini, počev od 2017. godine</i></p> <p><i>Iz proračuna institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>

Mjera 4.	Uraditi etički kodeks vezan za humanitarni rad s djecom i njihovim obiteljima, s jasno definiranim smjernicama dozvoljenih i nedozvoljenih aktivnosti u humanitarnom radu
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Akademsko zajednica i nevladin sektor</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Urađen etički kodeks</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 5.	Provesti istraživanje koje bi se odnosilo na stupanje u rane brakove djece i mladih u BiH
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Akademsko zajednica i nevladin sektor</i>
<i>Rok:</i>	<i>2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Provedeno istraživanje i objavljeni rezultati</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz donatorskih sredstava</i>

B.3 Poštivanje mišljenja djeteta

Zakonodavstvo, uključujući i obiteljske zakone i druge relevantne propise, priznaje dječje pravo da izrazi svoje mišljenje u pravnim postupcima koji se na njih odnose. Pokrenut je program „Jačanje sustava socijalne skrbi i inkluzije djece“, u 2009. godini, kako bi se podržalo uvođenje i unaprjeđenje učešća djece na razini zajednice. Međutim, stvarna primjena zakona koji priznaje prava djece da izraze svoje stavove u odlukama koje utječu na njih, uključujući i stavove u pravnim postupcima koji se na njih odnose, rijetko se primjenjuje i sustavno je ne prate socijalni radnici i sudovi.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Osigurati efikasnu primjenu zakonodavstva kojim se priznaju prava djece da izraze svoje stavove u pravnim postupcima koji se na njih odnose (posebice za sudove i socijalne radnike)</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH</i></p> <p><i>Entitetska ministarstva pravde i Pravosudni odjel Brčko Distrikta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Izvešće o poduzetim mjerama radi efikasne primjene zakonodavstva</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Uraditi smjernice s prijedlogom programa i aktivnosti o podizanju svijesti za promoviranje smislenog i efikasnog sudjelovanja djece u obitelji, zajednici i školi uključujući i njihovo sudjelovanje u tijelima vijeća učenika, uz posebnu pažnju posvećenu ugroženoj djeci</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>u partnerstvu s NVO i akademskom zajednicom</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <p><i>Urađene smjernice</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za osiguranje participacije djece u izradi i donošenju javnih politika i odluka kojim se uređuju prava djece ili koje utječu na kvalitetu života djeteta i za obuku profesionalaca koji rade s djecom odnosno za djecu o poštivanju mišljenja djeteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH u partnerstvu s NVO i akademskom zajednicom</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>

C) SPECIFIČNI CILJ: Osigurati uvjete za potpunu primjenu građanskih prava i sloboda djece i uspostaviti specifične mehanizme za zaštitu prava i sloboda

C. Građanska prava i slobode

[članci 7, 8, 13-17, 19. i 37. (a) Konvencije]

C.1 Upis u matičnu knjigu rođenih

Iako je usvojen Zakon o matičnim knjigama u Republici Srpskoj (u listopadu 2009) i u Federaciji Bosne i Hercegovine (u srpnju 2011), još nije uspostavljen slobodan i univerzalni sustav upisa rođenja, što rezultira poteškoćama u upisu djece koja su rođena izvan bolnice, djece koja žive u udaljenim područjima, izbjeglica i djece koja pripadaju manjinskim skupinama. Konkretno:

- nema dovoljno ureda za upis rođenja djece u ruralnim i udaljenim područjima;
- upis rođenja djece nije besplatan za one koji nisu rođeni u bolnici;
- postoje teškoće s kojima se susreću obitelji pripadnika etničkih manjina, posebice onih romske nacionalnosti, zbog nedostatka usluga prevodilaca i tumača;
- upis rođenja djeteta ovisi o imigracijskom statusu djetetovih roditelja, što je rezultiralo osobito nepovoljnim položajem romske zajednice u kojoj izrazito mali broj roditelja posjeduje potrebnu dokumentaciju, i
- ne postoji javna svijest o važnosti upisa u matične knjige rođenja, posebice među romskom populacijom.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu za aktivnosti koje bi omogućile: <ul style="list-style-type: none">- povećanje broja matičnih ureda u ruralnim područjima;- besplatno izdavanje rodni listova;- osiguranje besplatne pravne pomoći, a po potrebi i asistencije, kako bi se olakšala prijava novorođene djece nepismenim osobama ili osobama bez dokumentacije;- izdavanje rodni listova za svu djecu rođenu na teritoriju države bez obzira na imigracijski status djeteta ili njegovih roditelja;- podizanje svijesti, posebice među romskom populacijom, o važnosti upisa u matične knjige rođenih
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Matični uredi općina i lokalne zajednice</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Izrađena inicijativa</i>- <i>Status inicijative</i>- <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna institucija za provedbu</i>

C.2 Pravo na privatnost

Postoje slučajevi u kojima se novinari neetički i neprofesionalno ponašaju objavljujući osobne podatke djece i mladih koji su žrtve ili počinitelji kaznenih djela. Na razini BiH ne postoji zakonodavstvo koje medijima i/ili novinarima zabranjuje objavljivanje osobnih podataka djece čime bi se osigurale primjerene kazne za takvo ponašanje. Ne postoje specifični mehanizmi za djecu putem kojih bi ona imala mogućnost da se žale zbog kršenja njihove privatnosti i postoji potreba da se poveća zaštita djece koja su uključena u kaznene postupke. Nadalje, izostaju organizirane kampanje za podizanje svijesti o Konvenciji i pravu djeteta na privatnost među novinarima i drugim medijskim zanimanjima.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu kojom bi se uspostavili specifični mehanizmi za djecu kako bi ona imala mogućnost da se žale zbog kršenja njihove privatnosti i kojom bi se povećala zaštita djece koja su uključena u kaznene postupke
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Institucija ombudsmena BiH i Ombudsmen za djecu Republike Srpske</i>
<i>Rok:</i>	2016.
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

D) SPECIFIČNI CILJ: Unaprijediti mehanizme zaštite djece i jačanje svijesti radi sprječavanja i suzbijanja nasilja nad djecom

D. Nasilje nad djecom

[članci 19, 37. (a) i 39. Konvencije]

D.1 Tjelesna kazna

Nije dozvoljeno tjelesno kažnjavanje djece u školama, niti kao stegovna mjera u kaznenim ustanovama, ali tjelesno kažnjavanje u kući ostaje široko rasprostranjeno u državi.

S obzirom da izostaje izričita zabrana tjelesnog kažnjavanja djece u svim sredinama, uključujući i obiteljsko okruženje, u specifičnom cilju A ova zabrana je izdvojena kao posebna mjera.

Međutim, postoji prihvaćanje određenog stupnja nasilja radi „discipliniranja” djece pa izostaje i jačanje i podizanje svijesti u obrazovnim programima, uključujući kampanje, radi promoviranja pozitivnih i alternativnih oblika stege i poštivanja dječjih prava, uz sudjelovanje djece, ujedno podižući svijest o štetnim posljedicama koje uzrokuje tjelesno kažnjavanje.

Mjera 1.	Kroz kampanje i obrazovne programe ojačati i proširiti podizanje svijesti radi promoviranja pozitivnih i alternativnih oblika stege i poštivanja dječjih prava, uz sudjelovanje djece, ujedno podižući svijest o štetnim posljedicama koje uzrokuje tjelesno kažnjavanje
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i NVO</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Sva nadležna ministarstva obrazovanja, akademska zajednica, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj kampanja i obrazovnih programa</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun nositelja posla i donatorska sredstva</i>

Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu za razvijanje kulture odgovornog roditeljstva jačanjem kompetencija roditelja za odgoj i zaštitu djece bez nasilja
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i akademska zajednica</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstva socijalne politike/skrbi entiteta i županija, obiteljska savjetovišta, NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>- Izrađena inicijativa - Status inicijative, roditeljima dostupna literatura o odgovornom roditeljstvu</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>

D.2 Zlostavljanje i zanemarivanje

Nedostaje usklađeno zakonodavstvo o nasilju u obitelji na cijelom teritoriju države, što predstavlja značajnu prepreku u osiguravanju sprječavanja i kažnjavanja svih oblika nasilja nad djecom. Osim toga, nedostatak nacionalne baze podataka o nasilju u obitelji koje se vrši nad djecom također sprječava sveobuhvatnu procjenu mjera, uzroka i prirode tog fenomena. Mjere za širenje informacija o utjecaju nasilja u obitelji na djecu i mjere za podsticanje prijavljivanja slučajeva zlostavljanja djece i dalje su neadekvatne.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Uspostaviti bazu podataka o svim slučajevima nasilja u obitelji koje se vrši nad djecom radi poduzimanja sveobuhvatne ocjene njihova opsega, uzroka i prirode</p> <p><i>Agencija za ravnopravnost spolova BiH</i></p> <p><i>Gender centri entiteta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Uspostavljena baza podataka</i></p> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Ojačati edukativne programe i programe za podizanje svijesti, uključujući kampanje u kojima sudjeluju djeca radi sprječavanja i suzbijanja zlostavljanja djece i analizirati utjecaj nasilja na pojedinca i zajednicu na lokalnoj i državnoj razini</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i akademska zajednica</i></p> <p><i>Ministarstva obrazovanja entiteta i županija, i ministarstva rada i socijalne politike, NVO</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj edukativnih programa i kampanja i analiza</i></p> <p><i>Donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pojačati mjere za podsticanje prijavljivanja slučajeva zlostavljanja djece i procesuirati počinitelje tih djela</p> <p><i>VSTV</i></p> <p><i>Entitetska i županijska tužiteljstva, tužiteljstvo Distrikta i sudovi</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Izvešća tužiteljstava i sudova o broju prijavljenih i procesuiranih slučajeva</i></p> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>

<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Razvijanje multidisciplinarnog modela postupanja u prevenciji i zaštiti djece od svih oblika nasilja - intersektorski protokoli na lokalnim razinama</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH Nadležne institucije entiteta i županija i lokalna zajednica</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Broj donesenih intersektorskih protokola na lokalnim razinama</i></p> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za razvijanje efikasne i operativne mreže različitih usluga za djecu žrtve nasilja, uključujući i skloništa za djecu i majke žrtve nasilja u obitelji</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH Nadležne institucije entiteta i županija i lokalna zajednica</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima (Broj skloništa za djecu i majke žrtve nasilja)</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se djeca žrtve nasilja, zlostavljanja, izrabljivanja i zanemarivanja tretiraju kao korisnici socijalne skrbi u Federaciji BiH</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH Federalno ministarstvo rada i socijalne politike</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>

<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu u vezi s izradom nastavnog plana i programa na temu nasilja nad i među djecom na dodiplomskim i poslijediplomskim studijima nekih fakulteta</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>Akadska zajednica</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se u kurikulumima osnovnih i srednjih škola uvede i edukacija o svim oblicima nasilja, zlostavljanja, izrabljivanja i zanemarivanja djece, načinima prijave i zaštite</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>Sva nadležna ministarstva obrazovanja u BiH</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 9.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za unaprjeđenje zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja u institucijama</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>Sva nadležna ministarstva rada i socijalne politike/skrbi u BiH</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>

D.3 Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje

Nedovoljna su finansijska sredstva za implementaciju „Akcijskog plana za poboljšanje sustava za zaštitu djece od dječje pornografije i drugih oblika seksualnog iskorištavanja i seksualnog zlostavljanja putem informacijskih i komunikacijskih tehnologija u Bosni i Hercegovini“.

Pored toga, postoji nedostatak okvira za prekograničnu suradnju za kazneno gonjenje počinitelja, kao i pomoć i zaštitu žrtava i svjedoka, ali i vrste i dužine kazne za seksualno iskorištavanje i seksualno zlostavljanje u kaznenim zakonima i KZ Brčko Distrikta često nisu primjerene.

Mjera 1.	Osigurati pružanje adekvatnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za implementaciju Akcijskog plana za zaštitu djece i sprječavanje nasilja nad djecom putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija u BiH do 2015.
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Sukladno Akcijskom planu</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izvešće o provedbi Akcijskog plana</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Proračun nositelja posla i proračuni uključenih institucija te donatorska sredstva</i>
Mjera 2.	Provedba Strategije protiv nasilja nad djecom u BiH (2012–2015)
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Sukladno Strategiji</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Izvešće o provedbi Strategije</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Proračun nositelja posla i uključenih institucija za provedbu</i>

E) SPECIFIČNI CILJ: Jačati kapacitete obitelji i ukupnog društvenog ambijenta za ostvarivanje socijalne skrbi, zdravstvene zaštite i obrazovanja, radi implementacije prava djece lišene obiteljskog okruženja

E. Obiteljsko okruženje i alternativno zbrinjavanje

[članci 5, 18. (stavci 1-2), 9-11, 19-21, 25, 27. (stavak 4) i 39. Konvencije]

E.1 Obiteljsko okruženje

Program „Jačanje sistema socijalne skrbi i inkluzije djece u Bosni i Hercegovini (SPIS)“ iz 2008. godine je u osnovi pozitivan iskorak, ali su ograničeni financijski i ljudski resursi stavljeni na raspolaganje centrima za socijalni rad. To je rezultiralo time da centri ne mogu spriječiti raspad obitelji u slučajevima gdje bi alternativna rješenja mogla biti pronađena i da ne mogu rješavati potrebu djece bez roditeljske skrbi. Centri nemaju jasno određene zadatke koji su usmjereni na pružanje socijalne pomoći, nego se zato često usredotočuju uglavnom na administrativne poslove koji se odnose na registraciju korisnika i ocjenjivanje formalnih pravnih kriterija za ostvarivanje prava na socijalnu pomoć, a ne na pružanje potpore samoj obitelji.

Centri za socijalni rad, do sada, nisu koristili u dovoljnoj mjeri inovativne i dokazano učinkovite metode socijalnog uključivanja marginalizirane djece koje su razvile nevladine organizacije.

U ovakvim okolnostima nužna je suradnja centara s organizacijama civilnog društva kako bi zajedničkim resursima poboljšali uvjete za razvoj zdravih potencijala kod djece.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu da se centrima za socijalni rad osiguraju odgovarajući ljudski, tehnički i financijski resursi i sustavne edukacije uposlenika i da se poduzmu sve druge potrebne mjere kojima će se jamčiti kvaliteta, učinkovitost i transparentnost svih aktivnosti centara za socijalni rad
Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:	Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta i NVO s razvijenim mentorskim programima
Rok:	2015.
Indikator:	<ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative - Izvešća o pokrenutim aktivnostima
Proračun:	Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva

<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da prioritet u radu centara za socijalni rad bude jačanje kapaciteta na prevenciji raspada obitelji, a da se jasnije formulira mandat koji je usredotočen na pružanje usluga potpore u centrima za socijalni rad, obiteljskim savjetovalištim, ali i postojećim servisima koje mogu voditi NVO</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za provedbu sveobuhvatne reforme centara za socijalni rad kako bi se izvršila reorganizacija procesa rada (s prevalentnog preći na rad po referatima), unaprijedila kvaliteta rada i primijenile suvremene metodologije rada, uključujući mogućnost pružanja specijaliziranih usluga koje nude NVO</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu kojom će se otvarati i podržati rad savjetovališta za obitelji pri centrima za socijalni rad</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>

Mjera 5.	Pokrenuti inicijativu za promoviranje odgovornog roditeljstva u medijima
<i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i akademska zajednica</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Izrađena inicijativa</i>- <i>Status inicijative</i>- <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun nositelja posla i donatorska sredstva</i>
Mjera 6.	Pokrenuti inicijativu za uspostavljanje i širenje mreže programa namijenjenih jačanju kompetencija roditelja
<i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH Akademska zajednica i NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Izrađena inicijativa</i>- <i>Status inicijative</i>- <i>Izvešća o pokrenutim aktivnostima</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun nositelja posla i donatorska sredstva</i>

E.2 Djeca koja su lišena obiteljskog okruženja

Usvojena je „Politika za zaštitu djece bez roditeljske skrbi i obitelji pod rizikom od razdvajanja u Federaciji Bosne i Hercegovine (2006–2016)“.

Međutim, i dalje postoje određeni problemi:

- djeca se smještaju u ustanove isključivo na temelju ekonomske ugroženosti obitelji;
- opcije koje se temelje na alternativnim obiteljima i zajednici za smještaj djece lišene obiteljskog okruženja i djece s posebnim potrebama za zaštitom ostaju neadekvatne, a tim da se većina djece smješta u ustanove i nedovoljni su napori koji se poduzimaju za ponovno ujedinjavanje djece s biološkim roditeljima, što je rezultiralo time da su mnoga od te djece u ustanovama u dobi do 18 godina;
- djeca su smještena u ustanove koje se nalaze izvan teritorija svog prijavljenog prebivališta i zato ne mogu pristupiti pravu na zdravstvenu pomoć zbog administrativnih prepreka koje se odnose na njihovo preseljenje;
- nedovoljan je broj radnika u centrima za socijalni rad, što je rezultiralo time da se u ustanovama ne poklanja dovoljno pažnje razvitku djece;
- ne postoji sveobuhvatan sustav hraniteljstva, a niska i neredovita sredstva za pokrivanje troškova dječjeg smještaja u hraniteljske obitelji često rezultiraju niskim standardima zbrinjavanja u takvim situacijama;
- neadekvatna je priprema i potpora djeci i mladima koji napuštaju sustav javnog zbrinjavanja; i
- postojeći sustav alternativnog zbrinjavanja obeshrabruje ponovno ujedinjenje djece sa svojim biološkim obiteljima, čak i tamo gdje to može biti izvodljivo.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu kojom će se omogućiti i podržati obiteljsko zbrinjavanje djece, posebice djece uzrasta 0–3 godine, kad god je to moguće, i na taj način osigurati da se djeca ne daju na zbrinjavanje izvan obitelji isključivo na temelju socijalno-ekonomske ugroženosti
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova i</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta</i>
<i>Rok:</i>	2016.
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none">- <i>Izrađena inicijativa</i>- <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>

<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Kontrolirati smještaj djece u ustanovama i pri tome posebnu pažnju obratiti na znakove zlostavljanja djece, i, kada je to u najboljem interesu djeteta, omogućiti kontakt između djeteta i njegove biološke obitelji kako bi se ohrabrilu i podržalo ujedinjenje obitelji kad god je to moguće</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH putem Povjerenstva za monitoring rezidencijalnih ustanova</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnja izvješća nositelja posla o izvršenju mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Osigurati jednak pristup zdravstvenoj zaštiti i obrazovanju za zbrinutu djecu</p> <p><i>Ustanove za djecu bez roditeljske skrbi</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i Odjel za socijalni rad Distrikta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnja izvješća nositelja posla o izvršenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i uključenih institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za povećanje broja socijalnih radnika, te proširiti spektar metoda socijalne skrbi kako bi se osiguralo da se individualne potrebe svakog djeteta mogu efikasnije zadovoljavati i razviti kriterije za odabir, obuku, potporu i ocjenjivanje radnika koji skrbe o djeci</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i nadležna entitetska, županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a i NVO s razvijenim mentorskim programima</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Izrađena inicijativa</i> <i>- Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i uključenih institucija za provedbu</i></p>

<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za uspostavu sveobuhvatnog i koherentnog sustava hraniteljstva i osiguravanje odgovarajućih i pravodobnih sredstava i potpore hraniteljskim obiteljima kako bi se upotpunili drugi oblici alternativnog zbrinjavanja</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i nadležna entitetska, županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Omogućiti ujedinjenje djece s njihovim biološkim obiteljima kad god je to izvedivo</p> <p><i>Ustanove za djecu bez roditeljske skrbi i nadležna entitetska i županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnja izvješća nositelja posla o izvršenju ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za osiguranje potrebnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa koji su potrebni za poboljšanje položaja djece u alternativnom smještaju</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova Nadležna entitetska, županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a i NVO s razvijenim mentorskim programima</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative (Osigurani potrebni ljudski, tehnički i finansijski resursi)</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna institucija za provedbu</i></p>

E.3 Usvojenje

Postoje razlike u zakonodavstvu o usvojenju između entiteta, što je rezultiralo pravnim dvosmislenostima i nedostacima u zaštiti prava djeteta, a posebice zbog:

- niskog stupnja usvajanja zbog složenih i dugotrajnih postupaka za usvajanje, nedostatka koordinacije između centara za socijalnu skrb, te nepostojanja baze podataka o djeci koja ispunjavaju uvjete za usvajanje i o odgovarajućim zahtjevima potencijalnih usvojitelja;
- gornje granice od pet godina za djecu u Republici Srpskoj, što je rezultiralo time da većina djece ne ispunjava uvjete za usvajanje; i
- nepostojanja valjanih podataka u državi o djeci uključenoj u domaće i međudržavno usvojenje, koji bi bili razvrstani prema, između ostalog, dobi, spolu, socijalno-ekonomskom statusu.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za pojednostavljenje i racionalizaciju postupka za usvajanje, uz istovremeno poštivanje garancija iz Konvencije, i uspostaviti jedinstvenu integriranu bazu podataka centara za socijalnu skrb koja će sadržavati informacije o mogućim usvojenicima i usvojiocima u cijeloj državi</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova u suradnji s nadležnim entitetskim, županijskim ministarstvima socijalne skrbi/ politike i nadležnim odjelom BD-a, centrima za socijalni rad</i></p> <p><i>2016/2017.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Uspostava baze podataka</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za razmatranje povećanja gornje dobne granice za usvajanje u Republici Srpskoj</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova i Ministarstvo zdravlja i socijalne skrbi Republike Srpske</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>

Mjera 3.	Prikupiti razvrstane podatke o djeci koja su uključena u domaće i međudržavno usvajanje
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova u suradnji s</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>nadležnim entitetskim, županijskim ministarstvima socijalne skrbi/politike i nadležnim odjelom BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Razvrstani podaci o djeci koja su uključena u domaće i međudržavno usvajanje</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun nositelja posla, institucija za provedbu i donatorska sredstva</i>

F) SPECIFIČNI CILJ: Osigurati mehanizme za primjenu zaštite prava djece s poteškoćama i ukupne zaštite djece i životnog standarda

F. Invalidnost, temeljna zdravstvena zaštita, socijalna skrb i dobrobit

[članci 6, 18. (točka 3), 23, 24, 26, 27. (stavci 1–3) Konvencije]

F.1 Djeca s poteškoćama (invaliditetom)

Konvencija o pravima osoba s invaliditetom (CRPD) ratificirana je 2010. godine. Međutim, nikakvi konkretni koraci nisu poduzeti kako bi se uspostavila jasna zakonodavna definicija invaliditeta i osiguralo usklađivanje zakonodavstva na razini BiH, entitetskoj i kantonalnoj razini s odredbama spomenute Konvencije.

Inkluzivno obrazovanje ostaje vrlo ograničeno, jer nastavno osoblje uglavnom nema potrebne kompetencije za rad s djecom s poteškoćama, a rijetko koja škola ima asistente/pomoćnike u nastavi koji mogu pružiti individualnu potporu učenicima s poteškoćama. Većina djece s poteškoćama ostaje kod kuće ili se šalje u posebne ustanove/škole, što je rezultiralo stigmatizacijom i slabijim pristupom mogućnostima za zapošljavanje i socijalne usluge. Nedovoljna je i neadekvatna skrb i potpora pružatelja usluga, posebice što centri za socijalni rad i domovi zdravlja nisu primjereno opremljeni i spremni za pružanje usluga i potpore koji su potrebni za rješavanje potreba djece s poteškoćama koja ostaju živjeti sa svojim obiteljima. Neadekvatna je primjena zakonskih odredbi vezanih za građevinarstvo, što za rezultat ima postojanje arhitektonskih i fizičkih prepreka na javnim mjestima, uključujući i škole. Razlika između zaštite koja se pruža ratnim vojnim i civilnim invalidima i osobama s invaliditetom do kojeg je došlo usljed nesreće, bolesti ili koji postoji od rođenja, a posebice zaštite koja se pruža djeci, odnosno ostvarivanjem prava po temelju statusa a ne po temelju potrebe, rezultiralo je neravnopravnom i manjom zaštitom ovih posljednjih.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu kako bi se osiguralo da djeca s poteškoćama imaju pravo na obrazovanje, te da se u najvećoj mogućoj mjeri osigura njihovo uključivanje u redoviti obrazovni sustav, uključujući i izradu akcijskog plana za obrazovanje djece s poteškoćama kako bi se konkretno identificirali trenutačni nedostaci u resursima, te da se uspostave jasni ciljevi s konkretnim rokovima za implemetaciju mjera za rješavanje obrazovnih potreba djece s poteškoćama
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH, nadležna entitetska, županijska ministarstva obrazovanja i Odjel za obrazovanje BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i>

<p>Mjera 2.</p> <p>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Proračun:</p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi jačanja mjera potpore za roditelje kako bi se oni mogli brinuti za svoju djecu koja se suočavaju s poteškoćama, a kada je to potrebno, da budu smještena u ustanovu za zbrinjavanje koja ima odgovarajuće ljudske, tehničke i financijske resurse za pružanje usluga i potpore potrebne za djecu s poteškoćama kao i njihovim obiteljima, te osigurati da se to učini potpuno, uzimajući u obzir načelo najboljeg interesa djeteta</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova Nadležna entitetska, županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i nadležni odjel BD-a, NVO</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative <p><i>Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p>Nositelji posla:</p> <p>Uključene institucije za provedbu:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Proračun:</p>	<p>Pokrenuti inicijativu kojom će se osigurati da zakonske odredbe o građevinarstvu i njihova primjena riješe prepreke u okolini koje ometaju potpuno i efikasno sudjelovanje djece s poteškoćama (invaliditetom) u društvu na ravnopravnom temelju</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Lokalne zajednice</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative <p><i>Postojeći proračun nositelja posla, uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</p> <p>Rok:</p> <p>Indikator:</p> <p>Proračun:</p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi rješavanja razlika između zaštite koja se pruža ratnim vojnim i civilnim invalidima i djeci s poteškoćama do kojih je došlo usljed nesreće, bolesti ili koje postoje od rođenja, kako bi se osigurala jednaka zaštita i potpora ovim posljednjim, odnosno da se prava dodjeljuju prema potrebi, a ne prema statusu</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova Nadležna entitetska, županijska ministarstva socijalne politike/skrbi i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izrađena inicijativa - Status inicijative <p><i>Postojeći proračun nositelja posla</i></p>

F.2 Zdravlje i zdravstvene usluge

Nedostatak jedinstvenih zakona i politika otežava da sva djeca imaju jednak pristup zdravstvenoj zaštiti. Unatoč Zakonu o zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine iz 2010. godine, kojem je cilj reguliranje zdravstvene zaštite nacionalnih manjina, veliki dio romske populacije ostaje uskraćen za zdravstveno osiguranje. Stopa imunizacije se od 2005. do 2010. godine smanjila, a pokrivenost je znatno niža kod ugroženih kategorija, s tim da je cijepljeno samo 40% romske djece. Stopa anemije zbog manjka željeza i dalje je visoka među djecom, trudnicama i dojiljama. Prakse prilagođene bebama u bolnicama su neadekvatne, s niskim stupnjem započinjanja dojenja, s tim da manje od 20% od ukupnog broja djece mlađe od šest mjeseci isključivo doji. Međunarodni kodeks o reklamiranju zamjena za majčino mlijeko ne primjenjuje se jednako na teritoriju države i ne postoji sustavan mehanizam za praćenje njegove primjene, što rezultira kršenjem Kodeksa.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu za poduzimanje žurnih i specifičnih mjera kako bi se osiguralo da se Zakon o zdravstvenoj zaštiti Federacije Bosne i Hercegovine iz 2010. godine provodi na taj način da se osigurava pokrivenost zdravstvenog osiguranja svih Roma
<i>Koordinator posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstvo zdravstva FBiH i županijska ministarstva zdravstva</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i>
Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu za dodjelu adekvatnih ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za jačanje programa cijepljenja s jasnim rokovima i ciljevima, s posebnim naglaskom na ranjive skupine djece
<i>Koordinator posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i>

<p>Mjera 3.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za razmatranje mogućnosti uvođenja programa na razini države za dodatke željeza radi kontroliranja nedostatka željeza koje rezultira anemijom</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za pokretanje programa za zagovaranje dojenja, financiranje inicijative za prakse prilagođene bebama u bolnicama te primjenu Međunarodnog kodeksa o reklamiranju zamjena za majčino mlijeko na nacionalnoj razini s efikasnim mehanizmima za praćenje i primjerenim sankcijama za kršenje Kodeksa</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za razmatranje pokretanja programa za zagovaranje zdravih životnih stilova i navika povezanih s ishranom djece i adolescenata tijekom boravka u obiteljskom domu, školskim institucijama i u slobodno vrijeme</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>

<p>Mjera 6.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Ponovno pokrenuti inicijativu kojom bi se svoj djeci osigurao jednak pristup obveznom zdravstvenom osiguranju</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative (100% zdravstvena osiguranost djece)</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 7.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu da se prostori zdravstvenih ustanova koje pružaju pomoć djeci-žrtvama prilagode potrebama i uzrastu djece radi najboljeg interesa djeteta (ginekološki dispanzeri, psihijatrijske klinike i drugi odjeli u kojima se rade vještačenja kod djece nad kojima je počinjeno nasilje)</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći proračun nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Koordinator posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi utvrđivanja lokacija u BiH zagađenih osiromašenim uranijem, koji je doveo do značajnog povećanja pojave tumora, posebice među djecom koja i dalje žive na tim lokacijama (Odbor za prava djeteta u svojim Zaključnim razmatranjima i preporukama naglašava da u BiH postoji 15 lokacija koje su zagađene osiromašenim uranijem)</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Ministarstvo civilnih poslova</i> <i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Postojeći proračun uključenih institucija i donatorska sredstva</i></p>

F.3 Zdravlje adolescenata

Iako je konzumacija alkohola, duhana i droge i dalje raširena među adolescentima u državi, sustavno prikupljanje podataka o potrošnji alkohola, duhana i droge među adolescentima izostaje kao i poduzimanje potrebnih mjera za efikasnu provedbu zabrane prodaje takvih proizvoda djeci.

Pored toga, uočljiv je nedostatak poduzimanja preventivnih mjera u slobodno vrijeme adolescenata koje bi značajno utjecale na jačanje zaštitnih čimbenika, te razvitak vještina kod mladih za zdravo ponašanje u svakodnevi.

Mjera 1.	Pokrenuti inicijativu radi sustavnog prikupljanja podataka o potrošnji alkohola, duhana i droge među adolescentima, te poduzimanja potrebnih mjera za efikasnu provedbu zabrane prodaje takvih proizvoda djeci i razmatranja zabrane svih oblika reklama koje promoviraju alkohol i duhanske proizvode u medijima ili putem informacija kojima obično imaju pristup i djeca
<i>Koordinator posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a, mediji, inspekcije, nadležni MUP-ovi, RAK</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative i</i> - <i>Izvješća uključenih institucija za provedbu o potrošnji alkohola, duhana i droge među adolescentima, te poduzetim mjerama efikasne provedbe zabrane prodaje alkohola i duhana maloljetnim osobama (svako iz svoje nadležnosti)</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun uključenih institucija</i>
Mjera 2.	Podržati razvoj preventivnih programa koji će omogućiti adolescentima da u slobodno vrijeme usvajaju vještine potrebne za odabir zdravog ponašanja, te za promidžbu zdravih navika u lokalnim zajednicama kroz kreativne, sportske, umjetničke, kulturne i druge aktivnosti
<i>Koordinator posla:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstva zdravstva/zdravlja entiteta i županija i nadležni odjel BD-a Općine i službe odgovorne za realizaciju lokalnih akcionih planova omladinskih strategija Institucije i nevladine organizacije koje rade izravno s adolescentima</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj razvijenih preventivnih programa</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Postojeći proračun uključenih institucija i donatorska sredstva</i>

F.4 Socijalna skrb

U području socijalne skrbi za djecu i obitelji u FBiH prisutne su razlike, s različitim razinama pogodnosti od županije do županije. Zakon o socijalnoj skrbi u Federaciji BiH propisuje da su županije zadužene za daljnju regulaciju i financiranje prava i beneficija za obitelji s djecom. Zbog razlika u javnoj financijskoj situaciji, neke beneficije su i dalje nepristupačne korisnicima, npr. dječji dodatak je predviđen u pet od deset županija. Iznos dječjeg dodatka se razlikuje po županijama (najniži 9,70 KM, a najviši 50 KM).

U RS-u zaštita djece se financira na centralnoj razini i provodi se preko Javnog fonda za dječju skrb. Primjera radi, ukupan broj maloljetnih korisnika socijalne skrbi u RS-u u 2007. godini bio je 87.925. Struktura korisnika po glavnim kategorijama djece pokazuje da je najzastupljenija kategorija djece ugrožene obiteljskom situacijom (44,2%) i djece u stanju socijalno-zaštitnih potreba (41,6%). Također, u strukturi korisnika su djeca bez specifične kategorije 6,1%, djeca sa smetnjama u psihičkom i fizičkom razvitku 4,6%, dok učešće djece društveno neprihvatljivog ponašanja je znatno manje zastupljeno 3,3% i psihički bolesne djece 0,2%.

Pored dječjeg dodatka (35 KM), te dodatka za drugo i treće dijete u obitelji, iz Javnog fonda se isplaćuju sredstva za posebno ugroženu djecu, a taj iznos je u 2010. godini bio 100 KM.

Zbog ekonomske krize, vlasti RS-a su umanjile iznos dječjeg doplatka koji se isplaćuje iz Javnog fonda za dječju skrb. Dječji doplatak za drugo dijete iznosi 35,00 KM, za treće dijete 70,00 KM, za četvrto dijete 35,00 KM, a za vulnerabilnu kategoriju djece 90,00 KM; pomoć za opremu novorođenčeta za prvo i drugo dijete 350,00 KM, za treće dijete 500,00 KM i za četvrto dijete 400,00 KM.

Novi Zakon o socijalnoj skrbi u RS-u usvojen je u 2012. godini („Službeni glasnik RS”, broj 37/12) i predviđa povećanje novčanih dodataka svim krajnjim korisnicima, uključujući i djecu. Za novčanu pomoć i dodatak za pomoć i njegu druge osobe sredstva se osiguravaju na taj način da se 50% sredstava osigurava iz proračuna Republike Srpske, a 50% sredstava iz proračuna jedinica lokalne samouprave.

Djeca imaju izravno pravo da koriste socijalnu zaštitu, uključujući socijalno osiguranje. Ipak, ovo pravilo je ograničeno samo na djecu do 15 godina. Veliki dio djece u državi živi ispod granice siromaštva, koje se odražava u uvjetima za stanovanje, sadržajima, zdravlju i obrazovanju, što ozbiljno sputava uživanje njihovih prava. Sadašnji sustav socijalne skrbi ne rješava potrebe osoba koje se nalaze u nepovoljnoj financijskoj situaciji.

Aktivnosti kojima je cilj identifikacija problema i praćenje stanja u području dječje skrbi, od posebnog su značaja za djecu Bosne i Hercegovine.

F.5 Životni standard

Iako je postignut određeni napredak u vezi s ekonomskim razvojem tijekom protekle decenije, prema podacima UNICEF-a, stopa dječjeg siromaštva je u 2010. godini iznosila 26,6%, a osim toga i globalna ekonomska kriza je znatno utjecala na životni standard. Nadalje, seoske obitelji, Romi, interno raseljene osobe, povratnici, obitelji s dvoje ili više djece i obitelji s djecom s onesposobljenjima čine veliki dio socijalno ugrožene populacije.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za izradu strategije smanjenja siromaštva i za izradu programa na lokalnim razinama i razinama zajednice, osiguravajući pravičan pristup temeljnim uslugama poput pravilne ishrane, stanovanja, vode i kanalizacije, kao i socijalnim i zdravstvenim uslugama i obrazovanju</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i> <i>Vlade entiteta i županija u suradnji s lokalnim zajednicama</i></p> <p>2015.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu za usvajanje privremene posebne mjere i mjere pozitivne diskriminacije i poduzeti mjere za poboljšanje dostupnosti zapošljavanja za mlade i djecu kako bi se mogao podići životni standard među najsiromašnijom djecom i obiteljima koje su nesrazmjerno pogođene siromaštvom</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Vlade entiteta i županija i BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Pokrenuti inicijativu radi razmatranja uvođenja univerzalne sheme dječjeg doplatka za otklanjanje nejednakosti</p> <p><i>Ministarstvo civilnih poslova</i></p> <p><i>Ministarstva socijalne politike/skrbi entiteta i županija i nadležni odjel BD-a</i></p> <p>2015/2016.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>

G) SPECIFIČNI CILJ: Sustav odgoja i obrazovanja učiniti pravičnim i dostupnim za razvoj potencijala djeteta/učenika kroz visokokvalitetne, prilagođene i sveobuhvatne usluge

Za realizaciju ovog cilja potrebno je razvijati mehanizme jednake dostupnosti i kvalitete obrazovanja za svu djecu i poboljšati uvjete za njegu, odgoj/vaspitanje i obrazovanje djece u predškolskom, osnovnom, općem i stručnom srednjem obrazovanju, kao i za sudjelovanje u slobodnim i kulturnim aktivnostima kojima se omogućuje i potiče razvoj djeteta i njeguje svijest o sudjelovanju u razvitku društva.

G. Obrazovanje, slobodno vrijeme i kulturne aktivnosti
[članci 28, 29. i 31. Konvencije]

G.1 Obrazovanje, uključujući stručno osposobljavanje i usmjeravanje

Mjera 1.	Podnijeti inicijativu nadležnim obrazovnim vlastima za preispitivanje opravdanosti pri zatvaranju područnih škola u ruralnim područjima i njegovo utjecanje na pristup djece odgoju i obrazovanju u takvim područjima
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i>
Mjera 2.	Sukladno članku 28. (1) (b) Konvencije, podnijeti inicijativu za uvođenje obveznog srednjoškolskog i besplatnog obrazovanja, kako bi srednjoškolsko obrazovanje bilo raspoloživo i dostupno svakom djetetu
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i>

<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za dodjelu odgovarajućih sredstava koja će jamčiti da obrazovne ustanove (predškolske ustanove i druge ustanove koje provode predškolski odgoj i obrazovanje, osnovne i srednje škole) imaju adekvatne uvjete kao standarde koji će odgovoriti potrebama jednakog i kvalitetnog obrazovanja sve djece, uključujući i zadovoljavanje potreba obrazovanja djece s posebnim obrazovnim potrebama kao i higijene, opreme i didaktičkih i drugih nužnih materijala i pomagala koja će poboljšati kvalitetu i relevantnost obrazovanja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja, nadležni odjel BD-a i lokalne zajednice</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i uključenih institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za provedbu konkretnih aktivnosti u borbi protiv diskriminacije romske djece u pristupu odgoju i obrazovanju, pa i osiguravanjem dodatnih satova jezika i potpore, programa spremanja za školu i programa potpore za rješavanje obrazovnih potreba romske djece i druge djece pripadnika manjina i pri tome osigurati da se takve dodatne mjere ne daju na taj način da se pogoršava stigmatizacija ili segregacija</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Provedene konkretne mjere</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i uključenih institucija i donatorskih sredstava</i></p>

<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu radi dodatnog poboljšanja kvalitete i obuhvaćenosti djece odgojem i obrazovanjem od ranog djetinjstva, uključujući pružanje odgoja što većem broju djece u dobi do 3 godine, što će se postaviti kao prioritet, tako da se osigura kvalitetan pristup razvitku djeteta uz jačanje kapaciteta stručnih osoba koje rade s djecom i roditelja djece – Holistički pristup razvoju djeteta i jačanje kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom i roditelja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja, entitetska i županijska ministarstva zdravstva, entitetska i županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjeli Brčko Distrikta</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Povećan procent djece obuhvaćene ranim odgojem, broj obuka za stručne radnike</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i uključenih institucija i uz potporu donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu radi nastavka rada na potpori u razvitku kvalitete programa i usluga u odgoju/vaspitanju i obrazovanju djece u godini pred polazak u školu, s akcentom na osiguravanje potpune obuhvaćenosti programom u BiH kao i produžavanje trajanja programa na jednu pedagošku godinu, te osigurati svoj djeci na koju se ova mjera odnosi pristup programu odgoja/vaspitanja i obrazovanja u godini pred polazak u školu uz osiguranje ujednačene kvalitete rada u predškolskim ustanovama</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH i Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje</i></p> <p><i>Ministarstva prosvjete entiteta i ministarstva obrazovanja županija i nadležni odjel BD-a, lokalne vlasti</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Povećan broj djece obuhvaćene kvalitetnim predškolskim programima, povećan broj obveznih sati i osiguran kontinuitet programa za djecu u godini pred polazak u školu</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i uz potporu donatorskih sredstava</i></p>

<p>Mjera 7.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za izradu analize kvalitete vremena i aktivnosti tijekom boravka djece u školi izvan redovite nastave koja se odnosi na organiziranje produženog boravka, te predložiti mjere njihova poboljšanja vezane za materijalno-tehničke i programske uvjete</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Ministarstva prosvjete entiteta i županija, ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a, akademska zajednica, NVO</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Urađene analize</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 8.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu radi izdvajanja ljudskih, tehničkih i finansijskih resursa za poboljšanje kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja te osnovnoškolskog obrazovanja u ruralnim područjima</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 9.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za revidiranje i jačanje obuke nastavnika i procesa stjecanja kvalifikacija kojim će se poboljšati ukupna kvaliteta obrazovanja</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>

Mjera 10.	Uraditi antidiskriminacijski program i pravila za prepoznavanje i zaštitu djece od diskriminacije u predškolskim ustanovama, osnovnim i srednjim školama
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova i entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Urađen antidiskriminacijski program i pravila za prepoznavanje i zaštitu djece od diskriminacije u osnovnim školama u svim ministarstvima obrazovanja</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>

G.2 Obrazovanje o ljudskim pravima i miru

Mjera 1.	Uraditi smjernice za obrazovanje o ljudskim pravima kako bi se takvo obrazovanje osiguralo na cijelom teritoriju, kao što je preporučeno u okviru Svjetskog programa obrazovanja o ljudskim pravima sukladno Rezoluciji Vijeća za ljudska prava UN 15/11
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstvo civilnih poslova, Ministarstvo pravde BiH, Ministarstvo sigurnosti, Ministarstvo obrane BiH</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Urađene smjernice</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Donatorska sredstva</i>

Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu radi poduzimanja djelotvornih mjera kako bi se u nastavne planove i programe uključilo obrazovanje o miru i podsticanje kulture mira i tolerancije u školama i uvesti obuke nastavnika na temu mira i tolerancije
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje i entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016. i kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>U NPP uključeno obrazovanje o miru i podsticanje kulture mira i tolerancije u školama, broj obuka nastavnika na godišnjoj razini na temu mira i tolerancije</i></p>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>

H) **SPECIFIČNI CILJ: Osigurati mehanizme zaštite ranjivih skupina s posebnom pažnjom posvećenom djeci izbjeglicama, djeci migrantima, djeci s ulice, djeci u sukobu sa zakonom i drugoj djeci**

H. Mjere posebne zaštite

[članci 22, 30, 38, 39, 40, 37. (b)-(d), 32-36. Konvencije]

H.1 Djeca migranti, tražitelji azila i izbjeglice

Usvojena je Revidirana strategija za provedbu Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma, kojom se utvrđuju mjere za jačanje pristupa pravima za interno raseljene osobe i djecu povratnike. Međutim, konstantno su prisutni neadekvatni uvjeti života Roma i djece manjinskih povratnika, kao i djece raseljenih osoba koja žive u kolektivnim centrima koji i dalje postoje.

Djeca tražitelji azila, raseljene osobe i povratnici nemaju zajamčen pristup adekvatnoj zdravstvenoj zaštiti, već imaju pravo samo na „temeljnu zdravstvenu zaštitu”, što nije definirano zakonom i često je nedovoljno, a zbog uništenja ili neopremljenosti zdravstvenih ustanova u ruralnim područjima povratnici u ruralna područja nemaju pristup zdravstvenoj zaštiti.

Manjinski povratnici, uključujući i povratnike romske nacionalnosti i raseljene osobe, često imaju teškoće da pokriju troškove koji se odnose na obrazovanje, kao što su školski pribor i putni troškovi.

Država ne pruža pravnu pomoć raseljenim osobama, manjinskim povratnicima, izbjeglicama, tražiteljima azila i osobama s rizikom da postanu apatridi.

Mjera 1.	U potpunosti implementirati mjere zacrtane u Revidiranoj strategiji za implementaciju Aneksa VII Dejtonskog mirovnog sporazuma i Akcijskom planu za stambeno zbrinjavanje Roma, tako da djeca raseljene osobe, povratnici i Romi mogu uživati u adekvatnom životnom standardu
Nositelji posla:	Ministarstvo za ljudska prava BiH
Uključene institucije za provedbu:	Predviđene Strategijom i Akcijskim planom
Rok:	Kontinuirano
Indikator:	Godišnje izvješće nositelja posla o provedbi ove mjere
Proračun:	Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava

Mjera 2.	Pokrenuti inicijativu radi osiguranja financijske potpore kako bi se djeci manjinskim povratnicima, raseljenim osobama i Romima olakšao pristup obrazovanju, uključujući i poduzimanje mjera kojim bi se osiguralo da sva djeca imaju nesmetan pristup obrazovanju, bez straha od diskriminacije
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Vijeće za djecu BiH i Konferencija ministara obrazovanja</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Entitetska i županijska ministarstva obrazovanja i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>

H.2 Djeca u oružanim sukobima

Novačenje i korištenje u oružanom sukobu osoba mlađih od 18 godina nije izričito zabranjeno niti proglašeno kaznenim djelom u zakonodavstvu, kako na državnoj tako i na entitetskoj razini.

Na temelju preporuka Odbora Bosni i Hercegovini da provede sljedeće aktivnosti, predlažu se sljedeće mjere:

Mjera 1.	Osigurati da se načela i odredbe Fakultativnog protokola publiciraju u široj javnosti, među djecom i državnim službenicima³
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo obrane BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>NVO</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Publicirani Fakultativni protokol, broj okruglih stolova, TV i radioemisija s relevantnim temama</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>

3 1. Odbor preporučuje, u smislu članka 6. stavak 2, da država članica osigura da se načela i odredbe Fakultativnog protokola publiciraju u široj javnosti „među djecom i državnim službenicima“.

<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>U vezi s Fakultativnim protokolom, uraditi programe edukacije za sve pripadnike Oružanih snaga i sve relevantne profesionalne skupine koje rade s djecom i za djecu, a posebice za vojne službenike koji su uključeni u novačenje, suce, tužitelje, službenike za imigracije, parlamentarne vojne povjerenike i socijalne radnike⁴</p> <p><i>Ministarstvo obrane BiH, centri za edukaciju sudaca i tužitelja entiteta i Ministarstvo sigurnosti BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH i nevladine organizacije</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Urađeni programi i planovi edukacije i izvješća o provedenoj edukaciji</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Parlamentarni vojni povjerenici trebaju imati poseban mandat i blisku suradnju s ombudsmenima BiH kako bi se osiguralo da Oružane snage BiH poštuju Fakultativni protokol⁵</p> <p><i>Ombudsmeni BiH i parlamentarni vojni povjerenici</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Ostvarena suradnja i izvješće Ombudsmena o tome da Oružane snage poštuju Fakultativni protokol</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla</i></p>

4 2. Odbor državi članici preporučuje da:

- (a) nastavi jačati programe edukacije i osposobljavanja u vezi s Fakultativnim protokolom za pripadnike Oružanih snaga, uključujući i one koji se šalju u međunarodne mirovne snage i
- (b) razvija sustavne programe obrazovanja i osposobljavanja u vezi s odredbama Fakultativnog protokola za sve relevantne profesionalne skupine koje rade s djecom i za djecu, a posebice među vojnim službenicima koji su uključeni u novačenje, sucima, tužiteljima, službenicima za imigracije, parlamentarnim vojnim povjerenicima i socijalnim radnicima.

5 3. Odbor preporučuje da parlamentarni vojni povjerenici imaju poseban mandat kako bi se osiguralo da Oružane snage Bosne i Hercegovine poštuju Fakultativni protokol u bliskoj suradnji s Ombudsmenom za ljudska prava Bosne i Hercegovine. Odbor, nadalje, preporučuje da država članica intenzivira napore na konsolidaciji Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i da osigura jedinstven pristup zaštiti i promidžbi ljudskih prava, te posebice Konvencije i njezinih fakultativnih protokola.

Mjera 4.	Podnijeti inicijativu za nastavak jačanja kampanje podizanja svijesti o minama i aktivnostima deminiranja, posebice jačanjem financiranja aktivnosti deminiranja koje poduzimaju Oružane snage Bosne i Hercegovine i razmotriti uspostavu posebnih rehabilitacijskih programa za djecu pogođenu eksplozijama mina i drugim posljedicama oružanog sukoba, te osigurati da sva pogođena djeca imaju pristup takvim programima, uključujući i povećanu raspodjelu sredstava centrima za socijalni rad i povećanje pokrivenosti sustavom osobnih invalidnina⁶
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo obrane BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Vlada FBiH, Vlada RS-a, Vlada BD-a i lokalne zajednice</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015.</i>
<i>Indikator:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative (broj kampanja, broj uspostavljenih posebnih rehabilitacijskih programa i dr.)</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>

H.3 Ekonomsko izrabljivanje i djeca uključena u život i/ili rad na ulici i djeca u riziku da to postanu

Prosjačenje je jedan od glavnih oblika iskorištavanja djece. Neke mjere u vezi sa sprječavanjem prosjačenja djece su poduzete, ali na lokalnoj razini ne postoji sustavan pristup rješavanju ovog problema.

Prisilno prosjačenje djece ne priznaje se kao oblik trgovanja u Kaznenom zakonu.

Ne postoji koordinirani okvir za međusektorsku suradnju u rješavanju pitanja ekonomskog izrabljivanja, uključujući i prisilno prosjačenje.

Postoji neadekvatan dnevni smještaj i/ili centri za socijalnu skrb za oporavak djece s ulice.

⁶ 7. Odbor državi članici preporučuje da:

- (a) nastavi jačati kampanje podizanja svijesti o minama i aktivnostima razminiranja, posebice jačanjem financiranja aktivnosti razminiranja koje poduzimaju Oružane snage Bosne i Hercegovine;
- (b) razmotri uspostavu posebnih rehabilitacijskih programa za djecu pogođenu eksplozijama mina i drugim posljedicama oružanog sukoba i da osigura da sva pogođena djeca imaju pristup takvim programima, uključujući i kroz povećanu raspodjelu sredstava centrima za socijalni rad i povećanje pokrivenosti sustavom osobnih invalidnina i,
- (c) uspostavi proceduru za adekvatnu identifikaciju i upućivanje sve djece koja su bila uključena u oružani sukob da dobiju odgovarajuću pomoć, sukladno članku 6. stavak 3. Fakultativnog protokola.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Izraditi okvir (protokol) na razini države za međusektorsku suradnju između relevantnih vladinih organizacija i agencija za rješavanje pitanja ekonomskog izrabljivanja, uključujući i prisilno prosjačenje</p> <p><i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i></p> <p><i>Nadležne organizacije i agencije</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Izrađen okvir (protokol)</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i proračuna uključenih institucija, te iz donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za uspostavljanje minimalnih standarda usluga za djecu uključenu u život i rad na ulici i djecu u riziku da to postanu, kao i minimalnih standarda za terenski rad</p> <p><i>Vijeće za djecu BiH, Ministarstvo za ljudska prava BiH</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva socijalne politike</i></p> <p><i>2015.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> - <i>Usvojeni minimalni standardi</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Sustavna potpora programima za rehabilitaciju i reintegraciju djece uključene u život i rad na ulici i djece u riziku da to postanu</p> <p><i>Ministarstvo sigurnosti BiH u</i></p> <p><i>suradnji s udrugama koje pomažu djeci uključenoj u život i rad na ulici i djeci u riziku da to postanu</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj sigurnih kuća, prihvatilišta i dnevnih centara za rehabilitaciju i reintegraciju djece uključene u život i rad na ulici i djece u riziku da to postanu, minimalni standardi za usluge i za terenski rad, mobilni timovi za rad s djecom uključenom u život i rad na ulici ili djece u riziku da to postanu</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, proračuna uključenih institucija i donatorskih sredstava</i></p>

Mjera 4.	Podizati svijest javnosti o pravima i potrebama djece uključene u život i rad na ulici i djece u riziku da to postanu radi borbe protiv predrasuda i stereotipa
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj kampanja, okruglih stolova i sl.</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>

Mjera 5.	Osigurati da se djeca uključena u život i rad na ulici i djeca u riziku da to postanu konzultiraju onda kada se planiraju programi koji su osmišljeni kako bi zaštitili i poboljšali njihov razvitak
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH u suradnji s</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>udrugama koje pomažu djeci uključenoj u život i rad na ulici i djeci u riziku da to postanu</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj ovih konzultacija, na kojim lokalitetima su provedene</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, proračuna uključenih institucija i donatorskih sredstava</i>

Mjera 6.	Edukacija profesionalaca za prevenciju, rano prepoznavanje i postupanje u slučaju ekonomskog izrabljivanja
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH u</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>suradnji s udrugama koje pomažu djeci uključenoj u život i rad na ulici i djeci u riziku da to postanu</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Broj edukacija i sudionika</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, proračuna uključenih institucija i donatorskih sredstava</i>

H.4 Prodaja, trgovanje i otmica

Usvojen je Akcijski plan za borbu protiv trgovanja za 2008–2012. godinu. Međutim, postoje značajne razlike između broja slučajeva trgovanja ljudima koje je prijavila policija i broja istraga koje je naredio tužitelj kao njihov rezultat.

Sudovi na svim razinama nisu izrekli primjerene sankcije u predmetima u vezi s trgovanjem ljudima, uključujući one koji se odnose na djecu žrtve.

Bilo je slučajeva u kojima se svjedočenje djeteta koje je bilo žrtva smatralo neadekvatnim u utvrđivanju krivnje počinitelja.

Također, bilo je izvješća o djevojkama, posebice onim koje su romske nacionalnosti, kojima se trguje u svrhu prisilnog braka i/ili prisilnog ropstva za rad u kući.

Mjera 1.	Razmatranje mogućnosti uspostave monitoringa neovisne treće strane, kako bi se osiguralo da svi slučajevi krijumčarenja ljudi podliježu pravičnoj i pravilnoj istrazi
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Nadležne entitetske i županijske institucije i službe</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Uspostavljen monitoring</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i>
Mjera 2.	Dodijeliti specifične ljudske, tehničke i financijske resurse za istraživanje trgovanja ljudima zbog prisilnog braka i/ili prisilnog ropstva
<i>Nositelji posla:</i>	<i>Ministarstvo sigurnosti BiH</i>
<i>Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Nadležne entitetske i županijske institucije i službe</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Dodijeljeni specifični ljudski, tehnički i financijski resursi i provedeno istraživanje</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, proračuna uključenih institucija i donatorskih sredstava</i>

H.5 Maloljetničko pravosuđe

Zakon o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku donesen je u Republici Srpskoj 2010, u Brčko Distriktu BiH 2011, a u Federaciji BiH 2014. godine.

U Zakonu o zaštiti i postupanju s djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku polazi se od jednog od temeljnih načela, a to je da se u reakciji na maloljetničko prijestupništvo treba kretati od lakših mjera prema težim, odnosno da se prvo trebaju primijeniti izvansudski modaliteti i slabije formalne reakcije tužiteljstva i policije pa tek onda izricati kaznene sankcije.

Akcent zakona je na tome da, primjenjujući međunarodne standarde i potencirajući obveze države u ovom području alternativnim modelima postupanja, tzv. diverzijskim postupcima, maloljetni prijestupnik preuzme odgovornost za ono što je učinio i da shvati značaj neprihvatljivog ponašanja, te da se nakon preodgoja/prevaspitanja vrati u društvo kao njegov koristan član. To je omogućeno uvođenjem potpuno novog instituta policijskog upozorenja i odgojnim preporukama uz primjenu načela oportuniteta.

Preusmjeravanje redovitog postupka podrazumijeva da je obveza tužitelja da, sukladno načelima i pravilima postupanja propisanim zakonom i podzakonskim aktima, ne pribjegava vođenju formalnog kaznenog postupka nego slučaj maloljetnog počinitelja kaznenog djela riješi primjenom odgojnih preporuka.

Maloljetniku pripadaju minimalna prava koja će se poštovati u svim fazama kaznenog postupka i ona se odnose na prava maloljetnika da mu se jasno kaže zbog čega je optužen, da se smatra nevinim dok se ne dokaže suprotno.

Uvođenjem novih i modeliranjem postojećih rješenja propisane su i nove nadležnosti tijela skrbništva, policije, tužiteljstva, suda kao i nadležnih ministarstava u BiH.

Značajna novost je i da su kao posebna glava u zakonu predviđena „kaznena djela na štetu djece i maloljetnika“, te razrađen postupak njihova saslušanja.

Izvršenje odgojne mjere i kazne maloljetničkog zatvora temelji se na pojedinačnom programu postupanja s maloljetnikom koji je prilagođen njegovoj ličnosti i sukladan suvremenim dostignućima znanosti, pedagoške i penološke prakse.

Međutim, i pored novog zakonskog okvira koji uređuje pitanje maloljetničkog pravosuđa u BiH i koji je usklađen s međunarodnim standardima, zabrinjavajuća je činjenica da za potrebe BiH ne postoje sveobuhvatni analitički i statistički podaci o djeci u sukobu sa zakonom zbog različitih kriterija u sustavima za prikupljanje podataka razvijenim u dva entiteta i Brčko Distriktu BiH, što onemogućava bolje razumijevanje trenutnog sustava maloljetničkog pravosuđa.

<p>Mjera 1.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Izdvojiti potrebne ljudske, tehničke i financijske resurse kako bi se osigurale odgovarajuće alternativne mjere i oblici rehabilitacije za djecu u sukobu sa zakonom, te osiguralo da djeca nisu u pritvoru zajedno s odraslima; osigurati nadzor ustanova na kvartalnom temelju, kao i uvođenje programa za rehabilitaciju i prevenciju recidiva</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska i županijska ministarstva pravde</i> <i>Ministarstvo civilnih poslova, entitetska, županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a</i> <i>MUP-ovi entitetski, županijski i BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Izvešća nositelja posla o izdvojenim potrebnim ljudskim, tehničkim i financijskim resursima</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 2.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Podnijeti inicijativu za uvođenje i promoviranje servisa za preventivni i rehabilitacijski rad s djecom s problemima u ponašanju koja nisu izvršitelji kaznenih djela ali su u riziku da to postanu</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH</i></p> <p><i>Entitetska i županijska ministarstva pravde, entitetska, županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a</i> <i>MUP-ovi entitetski, županijski i BD-a</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Izrađena inicijativa</i> - <i>Status inicijative</i> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 3.</p> <p><i>Nositelji posla:</i></p> <p><i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Izbjegavati određivanje pritvora djece i maloljetnika i osigurati da, i kada se primjenjuje, bude svedeno na minimalno vrijeme</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska i županijska ministarstva pravde</i> <i>Ministarstvo civilnih poslova, entitetska, županijska ministarstva socijalne skrbi/politike i nadležni odjel BD-a</i></p> <p><i>MUP-ovi entitetski, županijski i BD-a</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnja izvješća nositelja posla o provedbi ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>

<p>Mjera 4.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Poduzimati mjere kako bi se osigurao pristup obrazovanju osobama mlađim od 18 godina koje su u pritvoru</p> <p><i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska i županijska ministarstva pravde za provedbu:</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Godišnja izvješća nositelja posla o provedbi ove mjere</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i institucija za provedbu</i></p>
<p>Mjera 5.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Utemeljiti nacionalni preventivni mehanizam za praćenje izvršenja kazne maloljetničkog zatvora što je i obveza BiH ratifikacijom Fakultativnog protokola uz UN-ovu Konvenciju protiv torture</p> <p><i>Ministarstvo za ljudska prava BiH i Institucija ombudsmena</i></p> <p><i>2015/2016.</i></p> <p><i>Utemeljen državni preventivni mehanizam za praćenje izvršenja kazne maloljetničkog zatvora koji se financira iz proračuna institucija BiH</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla i donatorskih sredstava</i></p>
<p>Mjera 6.</p> <p><i>Nositelji posla:</i> <i>Uključene institucije za provedbu:</i></p> <p><i>Rok:</i></p> <p><i>Indikator:</i></p> <p><i>Proračun:</i></p>	<p>Osigurati sveobuhvatnu obuku o pravima djeteta i maloljetničkoj pravdi svih profesionalaca koji rade s djecom ili za djecu u sukobu sa zakonom</p> <p><i>Centri za edukaciju sudaca i tužitelja entiteta i Agencija za državnu službu BiH i entiteta</i></p> <p><i>Kontinuirano</i></p> <p><i>Broj obuka na godišnjoj razini o pravima djeteta i maloljetničkoj pravdi i broj educiranih profesionalaca koji rade s djecom ili za djecu u sukobu sa zakonom</i></p> <p><i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i></p>

Mjera 7.	Podizati svijest javnosti o djeci u sukobu sa zakonom i uvesti pravila ponašanja medija i novinara kako bi se spriječila njihova stigmatizacija u medijima i javnosti
<i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>Ministarstvo pravde BiH i entitetska ministarstva pravde i nadležni odjel BD-a</i>
<i>Rok:</i>	<i>Kontinuirano</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Godišnji broj kampanja, okruglih stolova, emisija i sl.</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>
Mjera 8.	Uspostaviti sveobuhvatnu bazu podataka o djeci u sukobu sa zakonom na državnoj razini i entitetskim razinama, radi analize situacije i poduzimanja mjera za poboljšanje stanja u oblasti maloljetničkog pravosuđa u BiH
<i>Nositelji posla: Uključene institucije za provedbu:</i>	<i>MLJPI BiH i Ministarstvo pravde BiH i entitetska ministarstva pravde</i>
<i>Rok:</i>	<i>2015/2016.</i>
<i>Indikator:</i>	<i>Urađene smjernice (ili drugi dokument) za prikupljanje podataka u oblasti maloljetničkog prijestupništva u BiH i uspostavljena sveobuhvatna baza podataka o djeci u sukobu sa zakonom</i>
<i>Proračun:</i>	<i>Iz postojećeg proračuna nositelja posla, institucija za provedbu i donatorskih sredstava</i>

Prilog broj 1.

Članovi Vijeća za djecu Bosne i Hercegovine

- a) Saliha Đuderija, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine –predsjednica Vijeća za djecu
- b) Milena Jurić, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine – članica
- c) Vesna Puratić, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine – članica
- d) Samir Rizvo, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine – član
- e) Nikola Sladoje, Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine – član
- f) Svetlana Šiljak, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine – članica
- g) Hašima Ćurak, Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje Bosne i Hercegovine – članica
- h) Nada Uletilović, Mreža NVO „Snažniji glas za djecu” – članica
- i) Berina Hamzić, Mreža NVO „Snažniji glas za djecu” – članica
- j) prof. dr. Jasna Bakšić Muftić, Univerzitet u Sarajevu – članica
- k) doc. dr. Tamara Pribišev Beleslin, Univerzitet u Banjoj Luci – članica
- l) mr. sc. Slavica Pavlović, Sveučilište u Mostaru – članica

Odluka o formiranju Vijeća za djecu BiH donesena je na 30. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 4. prosinca 2012. godine („Službeni glasnik BiH”, broj 4/13).

Odluka o imenovanju članova Vijeća za djecu BiH donesena je na 67. sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, održanoj 6. studenog 2013. godine („Službeni glasnik BiH”, broj 95/13).

Podržava:

unicef
zajedno za djecu